

5 СНЕЖНЯ—ДЗЕНЬ
КАНСТЫТУЦЫИ СССР

Толькі адна сям'я

Міхаіл Нікіфаравіч СЕРГІЕНКА з жонкай Надзеждай Фёдараўнай і ўнукам Мішам.

Дзяжурны інжынер аддзела галоўнага энергетыка Васіль СЕРГІЕНКА (злева) і начальнік змены прэсавага цэха Іван БОЙКА.

Кампаюшчыца канструктарскага аддзела Таня СЕРГІЕНКА.

5 снежня — Дзень Канстытуцыі СССР. Яна дала грамадзянам нашай краіны правы, аб якіх марылі, за якія змагаліся многія пакаленні людзей. Савецкая Канстытуцыя — гэта звод законаў, які ўпершыню ў свеце абвясціў працоўнага чалавека гаспадаром краіны, творцай уласнага шчасця. У Асноўным Законе Савецкай дзяржавы замацавана права кожнага на працу, адпачынак, адукацыю.

Якую ролю адыгрывае Канстытуцыя ў жыцці савецкага чалавека? Як яе артыкулы выконваюцца на справе?

Сёння мы раскажам толькі аб адной сям'і, вялікай працоўнай сям'і Міхаіла Сергіенкі, дзе кожны яе член, ад школьніка да пенсіянера, карыстаецца правамі, прадастаўленымі яму Савецкай Канстытуцыяй.

Самы старэйшы ў сям'і — Міхаіл Нікіфаравіч Сергіенка — нарадзіўся на Кубані, у беднай сялянскай сям'і задоўга да Кастрычніцкай рэвалюцыі. У дзяцінстве пасвіў чужых кароў. Потым сям'я не раз пераязджала з месца на месца, але бядняцкае шчасце ўсюды было аднолькавым. Міхаіл Нікіфаравіч служыў у царскай арміі, першая сусветная вайна застала яго ў Беларусі. Тут сустрэўся ён з Надзеждай Фёдараўнай, ажаніўся і пражыў з ёй доўгае жыццё.

Рэвалюцыя 1917 года прынесла Міхаілу Сергіенку свабоду. Былыя беднякі сталі гаспадарамі. За гэтую свабоду ён змагаўся ў радах Чырвонай Арміі ў гады грамадзянскай вайны, абараняў яе ў Вялікую Айчынную.

Міхаіл Нікіфаравіч Сергіенка многа працаваў на розных прадпрыемствах і ў розных гарадах Савецкага Саюза, а скончыў свой працоўны шлях на Мінскім аўтамабільным заводзе. Адсюль з гонарам праводзілі яго на адпачынак, дзяржава забяспечыла пенсію. Жывуць Міхаіл Нікіфаравіч і Надзежда Фёдараўна ў добрай кватэры, і галоўны клопат іх цяпер — аб дзецях і ўнуках.

Васіль — старэйшы сын М. Сергіенкі — прыйшоў на Мінскі аўтамабільны ў 1945 годзе, калі толькі пачыналі падымацца заводскія цэхі і першыя МАЗы адмервалі першыя кіламетры. Пачынаў нядаўні франтавік з электрыка, а стаў дзяжурным інжынерам аддзела галоўнага энергетыка. Услед за братам на завод прыйшла Таццяна. Начальнікам змены

працуе ў прэсавым цэху Іван Бойка, муж Раісы, яшчэ адной дачкі М. Сергіенкі.

Ці варта пералічваць усіх членаў гэтай вялікай сям'і, якія сёння будуць мінскія аўтамабілі? Іх многа, бо следам за бацькамі на завод прыходзяць дзеці.

Тры пакаленні, і кожнаму наступнаму жывецца лепш, чым папярэдняму. Міхаіл Нікіфаравіч і Надзежда Фёдараўна так і не паспелі атрымаць адукацыю, іх дзеці вучыліся ў школе, потым канчалі тэхнікумы або вучылішчы, а ўнукі будуць спецыялістамі з вышэйшай адукацыяй. Тамара, старэйшая дачка Васіля Сергіенкі, скончыла сярэднюю школу з сярэбраным медалем. Год працавала на заводзе, зараз на чацвёртым курсе політэхнічнага інстытута. Таня, малодшая, працуе ў аддзеле галоўнага канструктара і займаецца ў політэхнічным на вечэрнім аддзяленні. Алена Бойка, дачка Раісы, праз год скончыць медыцынскі інстытут, а яе брата Міхаіла прынялі ў інстытут народнай гаспадаркі па пуцёўцы завода. Гэта значыць, што, пакуль ён будзе вучыцца, прадпрыемства абавязана выплачваць яму стypендыю, а пасля заканчэння інстытута маладога спецыяліста чакаюць на заводзе з дыпломам інжынера.

Ну, і, напэўна, варта раскажаць, як члены сям'і Сергіенкі карыстаюцца прадастаўленым ім правам на адпачынак. У студэнтаў два разы ў год канікулы. А ў рабочых і служачых — штогод 24 рабочыя дні аплачываемага водпуску. Праводзіць яго кожная сям'я павольму.

Васіль Сергіенка мінулы адпачынак, напрыклад, правёў у беларускай здраўніцы на возеры Нарач. Пуцёўку атрымаў у заводскім камітэце прафсаюза. Адпачынак працягваўся 24 дні, каштаваў яму 14 рублёў 40 капеек. У Івана Бойкі бацькі жывуць у Адэсе, і ён усёй сваёй сям'ёй ездзіць адпачываць на Чорнае мора. Акрамя таго, Іван — заўзяты рыбак, і адпачынак з вудай на беразе мора ці рэчкі для яго найважлівшая асалода.

...Самы малодшы з дынастыі Сергіенкаў — Міша, сын Таццяны. Ён пакуль што вучыцца ў сёмым класе, але завод і яго ўжо паспеў прывабіць. «Скончу школу і пайду на аўтамабільны». І ў гэтым жаданні, у гэтай мары няма нічога дзіўнага. Малодшы ўнук Сергіенкі не хоча парушаць сямейную традыцыю.

На Мінскім аўтамабільным працуе і Таццяна СЕРГІЕНКА-ЮР'ЕВА.

Саша ЮР'ЕУ — токар-універсал сталеліцейнага цэха — у той жа час вучыцца на другім курсе аўтамеханічнага тэхнікума. Вышэйшая і сярэдняя спецыяльная адукацыя ў Савецкім Саюзе бясплатная, а дзяржаве адзін студэнт са стypендыяй каштуе ў год прыкладна 990 рублёў. Апрача гэтай сумы, інстытуты і тэхнікумы штогод выдаткоўваюць тысячы рублёў на набыццё прыбораў, наглядных дапаможнікаў, карт, спартыўнага інвентару, кніг, часопісаў.

Валянціна КАРНЕЕВА — супрацоўніца лабараторыі даследаванняў і выпрабаванняў шпеневага абсталювання мінскага філіяла навукова-даследчага інстытута тэхналогіі аўтамабільнай прамысловасці — праводзіць хімічныя аналізы металаў.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

У лабараторыі трываласці фізіка-тэхнічнага інстытута АН БССР пад кіраўніцтвам акадэміка Е. Канавалава распрацаваны новы метад ратацыйнага рэзанання металаў. Яго прадукцыйнасць пры апрацоўцы розных марак сталей і сплаваў у дзесяткі разоў вышэй звычайнай. Новы метад укараняецца ў вытворчасць на Мінскім трактарным заводзе і на іншых прадпрыемствах краіны.

НА ЗДЫМКУ: аспірант лабараторыі трываласці А. СОУСЬ за адпрацоўкай працэсу ратацыйнага тачэння.

НОВЫЯ ПАЛІГРАФІЧНЫЯ ПРАДПРЫЕМСТВЫ

Багатыя перспектывы адкрываюцца для развіцця паліграфічнай вытворчасці рэспублікі ў бліжэйшы час. У 1972—1975 гадах намечана пабудаваць новую фабрыку каларовага друку ў Мінску. Праектная магутнасць яе — 600 мільёнаў лістоў адбіткаў за год.

Прадугледжваецца таксама будаўніцтва новай афсетнай фабрыкі ў Гродна на 100 мільёнаў лістоў адбіткаў рэкламнай, плакатнай і этыкетачнай прадукцыі. У Гомелі вырасце новы вытворчы корпус для абласной друкарні. Расшырацца Мінскі паліграфічны камбінат імя Я. Коласа, друкарня «Перамога» ў Маладзечна і інш. Плануецца будаўніцтва 7 гарадскіх і 48 раённых друкарняў. Шэраг паліграфічных прадпрыемстваў будзе рэканструяваны.

ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНЫ ФЕСТЫВАЛЬ СТУДЭНТАУ

У Мінску адбыўся заключны канцэрт інтэрна-

цыянальнага фестывалю замежных студэнтаў, якія навучаюцца тут. Ён прысвячаўся стагоддзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна.

Амаль ва ўсіх жанрах дэманстравалі сваё мастацтва в'етнамскія навучэнцы. Добра было прынята выступленне ўдзельнікаў эстраднага ансамбля «Афрыканас» з Беларускага політэхнічнага інстытута, у якім аб'ядналіся прадстаўнікі Ганы, Нігеры і Малі. Яны падрыхтавалі да фестывалю сваю ўласную песню аб Ул. І. Леніну.

Рад калектываў і салістаў-пераможцаў фестывалю рэкамендаваны журы для паездкі ў Маскву на заключны этап агляду мастацкай самадзейнасці замежных студэнтаў.

110 ГАДОУ

споўнілася Мінскаму тэлеграфу. Столькі часу мінула з таго дня, калі «Губеранскія ведамасці» паведамлілі аб адпраўцы першай тэлеграмы з Мінска ў Бабруйск. Даўжыня першага тэлеграфнага канала прамой сувязі складала 150 кіламетраў.

Другі мільён тэлевізараў маркі «Зорка-2» пачаў выпускаць калектыв Мінскага радыёзавода імя Леніна. НА ЗДЫМКУ: у цэху выпрабаванняў радыёзавода імя Леніна.

Фота В. ДУБІНКІ.

5 снежня —
Дзень
Канстытуцыі
СССР

ВАРТАВЫЯ ЗДАРОЎЯ

За гады Саветскай улады смяротнасць у рэспубліцы зменшылася ў некалькі разоў. Цяпер у БССР натуральны прырост вышэй, а смяротнасць ніжэй, чым у ЗША, Англіі і Францыі. Гэта тлумачыцца як нізкім роствам матэрыяльнага і культурнага дабрабыту працоўных, так і развіццём аховы здароўя.

Перш чым адправіцца ў лячэбную ўстанову, я наведаў гарадскі аддзел аховы здароўя. Яго загадчык Аляксей Бондараў расказаў, што ў Мінску кожны раён мае некалькі паліклінік. Там урачы аказваюць неабходную медыцынскую дапамогу насельніцтву, а калі трэба, то па выкліку прыязджаюць на дом.

І вось я ў паліклініцы, што знаходзіцца ў мікрараёне па вуліцы Розы Люксембург. Яшчэ 8—9 гадоў назад тут была пустыча, а зараз вырас цэлы гарадок з насельніцтвам у дзесяткі тысяч чалавек.

На першым паверсе паліклінікі над невялікім акенцам вісіць шыльдачка: «Выклік урача на дом». Адсюль я і рашыў пачаць сваё знаёмства з лячэбнай установай. Але маю размову з дзяжурнай перапыніў тэлефонны званок. Па адказу дзяжурнай я зразумеў, што звоняць з дому, дзе захварэў чалавек. Яна хуценька запісала на картачку тэмпературу хворага, прозвішча і адрас. Сулакоіла, што ўрач хутка прыедзе, а картачку з запісам перадала ўрачу, які абслугоўвае гэты дом.

Па суседству — рэгістратура. На стэлажах у алфавітным парадку ляжаць карткі. Калі чалавек хоць адзін раз звяртаўся ў паліклініку, на яго заводзіцца вось такая спецыяльная медыцынская картачка, куды ўрач запісвае, чым чалавек хварэў і як яго лячылі.

Далейшае знаёмства з паліклінікай я працягваў у суправаджэнні галоўнага ўрача Ганны Зайцавай.

— У нас працуе каля 170 медыкаў. Ёсць тэрапеўтычнае, хірургічнае, гінекалагічнае і іншыя аддзяленні, — расказвае Ганна Васільеўна. — У фізіятэрапеўтычным аддзяленні ёсць усё неабходнае для лячэння хворых з дапамогай мінеральных ваннаў, гаючых грязяў. Ёсць прыборы, работа якіх заснавана на дзеянні ультрагука, токаў высокай частаты, радыяактыўных ізатопаў. Карацей кажучы, тут працуюць урачы ўсіх спецыяльнасцей, якія аказваюць усеакавовую дапамогу насельніцтву.

Паліклініка вядзе вялікую прафілактычную работу. Кожнай вясной насельніцтва, якое ўваходзіць у зону абслугоўвання паліклінікі, абследаюць урачы і робяць абавязковыя прышчэпкі супраць грыпа, воспы, стаўбняка. На лячэбных участках створаны пастаянна дзеючыя санітарныя пасты. З дапамогай урачоў чытаюцца для насельніцтва лекцыі, паказваюцца навукова-папулярныя фільмы.

Пад пастаянным наглядом знаходзяцца людзі, якія маюць хронічныя захворванні, што ў сваю чаргу патрабуе іх перыядычнага лячэння.

Калі я зацікавіўся гэтым пытаннем глыбей, дык даведаўся, што ўсю прафілактычную работу паліклінікі каардынуе спецыяльная санітарная служба, якая дзейнічае ў нашай краіне шмат год. Гэта служба і сама непасрэдна

мае шырокую сетку высокакваліфікаваных кадраў, што ў сваёй дзейнасці кіруюцца найвышэйшымі дасягненнямі медыцынскай навукі. Цэнтральная ўстанова гэтай службы ў Мінску — гарадская санітарна-эпідэміялагічная станцыя.

— У першую чаргу, безумоўна, трэба лячыць, але яшчэ больш важна не дапусціць захворванняў, ліквідаваць умовы, якія іх нараджаюць, — так вызначае функцыю гэтай установы яе галоўны ўрач Іван Чахоўскі. — Прафілактыка — асноўны напрамак работы ўсёй сістэмы аховы здароўя.

У штаце гарадской санітарна-эпідэміялагічнай станцыі ўрачы розных спецыяльнасцей. Урачы-эпідэміялагі праводзяць мерапрыемствы, якія накіраваны на зніжэнне і ліквідаванне інфекцыйных захворванняў. У гэтым сэнсе зроблены значныя поспехі. Поўнасцю ліквідаваны такія захворванні, як маларыя, воспа, тиф, поліяміэліт і іншыя.

Разам з тым урачы санітарнай аглядаюць сацыяльна-гигіенны нагляд за прамысловымі, камунальнымі і харчовымі аб'ектамі, за школамі і дашкольнымі дзіцячымі ўстановамі.

У сваёй дзейнасці яны кіруюцца Палажэннем аб дзяржаўным санітарным наглядае ў СССР, якое дае вялікія правы і паўнамоцтвы. Так, па існуючаму ў нашай краіне палажэнню будаўніцтва новых прамысловых прадпрыемстваў, жылых пабудоваў, прадпрыемстваў камунальнага і бытавога абслугоўвання, школ і дашкольных дзіцячых устаноў не можа быць пачата без папярэдняга ўзгаднення распрацаваных праектаў з санітарнай службай. Гэта робіцца для таго, каб усе ўзводзімыя аб'екты, незалежна ад свайго прызначэння, пасля заканчэння будаўніцтва поўнасцю адпавядалі санітарным нормам і ў далейшым, пры эксплуатацыі, не аказвалі шкоднага ўплыву на здароўе людзей.

— Былі адзінкавыя парушэнні гэтага закона, — расказвае Іван Чахоўскі. — Так, напрыклад, кіраўніцтва Мінскага матарнага завода імкнулася правесці будаўніцтва некалькіх аб'ектаў без папярэдняга ўзгаднення з дзяржаўнай санітарнай службай, у той час калі праекты мелі парушэнні ўстаноўленых санітарных норм. Мы ўмяшаліся ў гэтую справу. Будаўніцтва было спынена, праект перароблены.

Безумоўна, усё гэта выклікала значныя капітальныя затраты, але ў Саветскай краіне здароўе людзей ставіцца вышэй за ўсё.

— Таму не сакрэт, што ва ўсіх нашых пачыненнях мы знаходзім актыўную падтрымку з боку мясцовых улад, — заўважае Іван Чахоўскі.

Заканчваючы гэты артыкул, хочацца напаміць вам, паважаныя чытачы, што і па колькасці ўрачоў на 10 тысяч чалавек наша рэспубліка далёка пераўзыходзіць такія развітыя капіталістычныя краіны, як Англія, Францыя, ФРГ, Італія.

Ул. ГУЛЬКО.

Міжнародныя выстаўкі 1970 года

Якія міжнародныя, нацыянальныя і замежныя спецыялізаваныя выстаўкі адбудуцца ў Саветскім Саюзе ў 1970 годзе? На гэта пытанне адказваюць супрацоўнікі Усеагульнага гандлёвага палатна.

У будучым годзе ў Маскве адбудуцца дзве буйныя міжнародныя выстаўкі: «Сучаснае абсталюванне і новыя тэхналагічныя працэсы ў лёгкай прамысловасці» («Інлегмаш-70») і «Хімія-70». Абедзве выстаўкі будуць адкрыты ў парку культуры і адпачынку «Сакольнікі». Першая адкрыецца 2 чэрвеня, а другая — 10 верасня.

На «Інлегмашы-70» будзе дэманстравана прадзільнае абсталюванне, абсталюванне для першаснай апрацоўкі натуральных валокнаў, ткацкае, фарбавальна-аддзелачнае і круцільнае абсталюванне, абсталюванне панчошна-трыкатажнай вытворчасці і для вытворчасці нятканых матэрыялаў, для скурной, футравай і аўчынна-футравай, абутковай прамысловасці, вымяральных прыбораў, фарбавальнікі і іншае.

Экспазіцыя міжнароднай выстаўкі «Хімія-70» будзе складацца з раздзелаў: навука і навуковыя даследаванні; тэхналогія хімічных і нафтахімічных вытворчасцей; машыны, прыборы і абсталюванне для хімічнай, нафтаперапрацоўчай, нафтахімічнай і газавай прамысловасці і выкарыстанне хімічных матэрыялаў у прамысловасці, будаўніцтве і сельскай гаспадарцы.

Акрамя гэтых двух міжнародных аглядаў, у Маскве ў красавіку 1970 года намечана правядзенне японскай прамысловай выстаўкі, у ліпені — жніўні — чэхаславацкай выстаўкі мэблі, у студзені — спецыялізаваных выставак: «Найноўшыя машыны і абсталюванне, якія выкарыстоўваюцца ў дрэваапрацоўчай прамысловасці» («Мэблеіндустрыя-70») і «Спецыяльнае тэхналагічнае і кантрольна-вымяральнае абсталюванне для вытворчасці і кантролю электронных і мікраэлектронных інтэгральных схем» («Электронмаш-70»).

САВЕТЫ—УЛАДА НАРОДА

Сацыялізм і дэмакратыя — паняцці непадзельныя. Дэмакратыя ў перакладзе з грэчаскай мовы азначае народаўладдзе. У самым гэтым слове заключаны глыбокі сэнс: народ павінен мець магчымасць дзейсна аказаць уплыў на рашэнне ўсіх пытанняў жыцця грамадства і дзяржавы, усе грамадзяне, карыстаючыся роўнымі правамі, павінны актыўна ўдзельнічаць у рашэнні гэтых пытанняў.

Камуністычны рух з самага пачатку абвясціў мэтай сваёй барацьбы забеспячэнне сапраўднай дэмакратыі. «...Першым крокам у рабоце рэвалюцыі, — гаворыцца ў «Маніфесте Камуністычнай партыі», — з'яўляецца ператварэнне пралетарыяту ў пануючы клас, заваяванне дэмакратыі». Ул. І. Ленін называў гэту кароткую формулу «Маніфеста», дадзенаю больш за 120 год назад, адной з самых выдатных і важнейшых ідэй марксізма ў пытанні аб дзяржаве.

Гісторыя сапраўднай дэмакратыі, фактычнага, а не ілюзорнага народаўладдзя пачынаецца з перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне.

Адным з асноўных шляхоў развіц-

ця сацыялістычнай дэмакратыі ва ўмовах разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства з'яўляецца павышэнне ролі Саветаў дэпутатаў працоўных. У адпаведнасці з Канстытуцыяй рэспублікі, уся ўлада ў БССР належыць працоўным горада і вёскі ў асобе Саветаў дэпутатаў працоўных. Саветы — аснова ўсёй нашай дзяржаўнай арганізацыі. Гэта шырока прадстаўнічыя органы, якія выбіраюцца на падставе ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні.

Ул. І. Ленін, звяртаючыся да працоўных, указваў: «Памытайце, што вы самі цяпер кіруеце дзяржавай. Вашы Саветы — з гэтага часу органы дзяржаўнай улады, паўнамоцныя, рашаючыя органы».

Мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных надзелены шырокімі паўнамоцтвамі. Яны кіруюць гаспадарчым і культурным будаўніцтвам на сваёй тэрыторыі, дзейнасцю падначаленых ім органаў кіравання, забяспечваюць ахову дзяржаўнага парадку, са-дзейнічаюць умацненню абароназдольнасці краіны, забяспечваюць захаванне законаў, абарону правоў са-вецкіх грамадзян і г. д.

Саветскія людзі выбіраюць дэпутатамі ў Саветы актыўных, дастойных і аўтарытэтных сваіх прадстаўнікоў. У адпаведнасці з Канстытуцыяй БССР, дэпутатам мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных можа быць любы грамадзянін БССР, які дасягнуў 18-гадовага ўзросту, а Вярхоўнага Савета БССР — 21 года, незалежна ад расавай і нацыянальнай прыналежнасці, полу, веравызнання, адукацыйнага цэнзу, цэнзу аседласці, сацыяльнага паходжання, маёмаснага становішча і мінулай дзейнасці.

Дэпутаты Саветаў спалучаюць свае дэпутацкія абавязкі з вытворчай дзейнасцю, а гэта больш трывала звязвае Саветскую ўладу з народам. Кожны выбранны дэпутат абавязаны рабіць справаздачу перад выбаршчыкамі аб сваёй рабоце і аб рабоце Савета. Калі дэпутат не апраўдае давер'я сваіх выбаршчыкаў, то ён можа быць імі адкліканы ў любы час шляхам галасавання. Так, у 1967—1968 гадах выбаршчыкі нашай рэспублікі адклікалі са складу мясцовых Саветаў 16 дэпутатаў.

Саветы дэпутатаў працоўных з'яўляюцца самымі масавымі грамадскімі

арганізацыямі. Дзесяткі тысяч актыўнага, яны прыцягнуты да работы настайных камісій, праходзяць у іх школу дзяржаўнай дзейнасці.

Адметнай рысай нашых выбараў з'яўляецца тое, што ўсе асноўныя мерапрыемствы па іх правядзенню ажыццяўляюцца самімі працоўнымі на шырокай дэмакратычнай аснове. Работа, звязаная з падрыхтоўкай і правядзеннем выбараў, праводзіцца выбарчымі камісіямі, якія складаюцца з прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і калектываў працоўных нашай рэспублікі. Асабліва шырока прадстаўлена ў камісіях моладзь.

Шырокі ўдзел насельніцтва рэспублікі ў рабоце выбарчых камісій, актыўнае абмеркаванне кандыдата ў дэпутаты на сходах калектываў працоўных і масавы ўдзел выбаршчыкаў у сустрэчах з кандыдатамі яшчэ раз падкрэсліваюць высокі аўтарытэт мясцовых органаў улады ў насельніцтва, сведчаць аб тым, што выбары ў нашай краіне з'яўляюцца ажыццяўленнем сапраўднага народаўладдзя.

В. КЛЯГІН,
кандыдат юрыдычных навук.

ШТО ДАЕ РАБОЧАМУ САЦЫЯЛЬНА-КУЛЬТУРНЫ ФОНД?

Тры гады ў нашай краіне ажыццяўляецца гаспадарчая рэформа. Плён яе відавочны — павысілася эфектыўнасць грамадскай вытворчасці. Дзяржава цяпер пакідае прадпрыемствам для прымянення працоўных у некалькі разоў больш прыбытку, чым гэта было раней. Але не ўсё прыбытак ідзе на выплату прэмій. Немалая частка ідзе ў фонд жыллёвага будаўніцтва і сацыяльна-культурных мерапрыемстваў. Што гэта дае рабочаму? Каб адказаць на гэтае пытанне, возьмем, да прыкладу, мінскую кандытарскую фабрыку «Камунарка», старэйшае прадпрыемства рэспублікі. На новую эканамічную сістэму яно перайшло адным з першых, тры гады назад.

Кіраўнік фабрычнай бухгалтэрыі Надзежда Анішчанка знаёміць мяне са сваімі разліковымі лістамі.

У выніку пераходу на новую эканамічную сістэму, — гаворыць яна, — значна ўзрос прыбытак нашага прадпрыемства. Сёлета, напрыклад, ён складае 4 мільёны 320 тысяч рублёў. Чым большы прыбытак, тым большы, зразумела, і фонд сацыяльна-культурных мерапрыемстваў. 82 тысячы рублёў налічвае ён у гэтым годзе.

Як жа размяркоўваюцца сродкі? Каб рашыць гэтую ўвагу нескладаную арыфметычную задачу, Надзежда Васільеўна прапанавала мне самой правесці падлікі. 22 з

палавінай тысячы рублёў выдзелена на будаўніцтва кватэр для рабочых і служачых фабрыкі.

— Ці многа гэта? — пытаюся ў галоўнага бухгалтэра.

— Дастаткова, каб пабудавалі каля 20 добраўпарадкаваных кватэр, — адказвае Надзежда Васільеўна. — Справа ў тым, што ў нас няма неабходнасці будаваць новыя дамы, бо многія рабочыя і служачыя забяспечаны добрымі кватэрамі з усімі выгодамі. Таму мы па меры неабходнасці пераводзім грошы Мінскаму гарадскому Савету дэпутатаў працоўных і ён выдзяляе нам кватэры.

6 тысяч рублёў пайшло на набыццё пуцёвак у дамы адпачынку, санаторыі, пансіянаты. Гэта значыць, па бясплатных і льготных пуцёвак адпачне 170 чалавек.

У сувязі з пераходам на пяцідзённы рабочы тыдзень непадалёку ад Мінска будуюцца свой дом адпачынку. Рабочыя і служачыя змогуць праводзіць там не толькі водпуск, але і суботні і нядзельныя дні.

Значную суму грошай (каля 10 тысяч) прадпрыемства выдзяляе штогод на ўтрыманне дзіцячых устаноў: ясляў, сада, піянерскага лагера.

На астатнія грошы, — заключае Надзежда Васільеўна, — мы закупілі касцюмы для артыстаў мастацкай самадзейнасці, лыжы і іншы інвентар для спартсменаў, кнігі для фабрычнай біблія-

тэкі, набылі тэлевізар для падшэфнай школы.

Як бачыце, фонд сацыяльна-культурных мерапрыемстваў на фабрыцы «Камунарка» поўнасьцю скіраваны на паліпшэнне быту і адпачынку рабочых і служачых. Ці апраўдваюць сябе такія вялікія затраты? Безумоўна. Возьмем, да прыкладу, будаўніцтва жылля. Прадпрыемства будзе для сваіх рабочых і служачых бясплатныя кватэры. На першы погляд, няма прамой сувязі паміж колькасцю пабудаваных кватэр і прадукцыйнасцю працы. Але калі работнікі жывуць у добрых кватэрах, ды яшчэ непадалёку ад завода ці фабрыкі, то гэта неабходна паліпшае іх адпачынак, настрой і, нарэшце, якасць работы. Тое ж самае можна сказаць і пра заводскія дамы адпачынку, санаторыі, спартыўныя збудаванні, дзіцячыя ўстановы, здраўніцы.

Нашы эканамісты яшчэ не падлічылі, што дае вытворчасці кожны рубель, укладзены ў паліпшэнне быту і адпачынку рабочых. Але і без такога падліку можна сказаць, што далейшае рашчэрэнне жыллёвага будаўніцтва прадпрыемствамі, а таксама збудаванне здраўленчых, дзіцячых, спартыўных комплексаў не толькі дазваляе паліпшыць дабрабыт працоўных, але і з'яўляецца дадатковым стымулам далейшага развіцця нашай эканомікі.

В. НЯЎЗОРАВА.

УСЛЕД ЗА МАРАЙ

Есць на Палесці вёска Задуб'е. Мабыць, назва яе ад таго, што з усіх бакоў лес: дубы-тугадумы, стройныя сосны. Тут прайшло дзяцінства Ніны Валасюк, адсюль пачалася яе дарога ў жыццё.

Жавую, сціпную дзяўчыну любілі ў школе. Яна самай хаты Ніны — бібліятэка, і дзяўчынка многа чытала, захаплялася вершамі і сама спрабавала пісаць. Адзін яе верш нават надрукавалі ў газеце... З той пары прайшло шмат часу. Ніна старанна вучылася, нязменна была ўдзельніцай дыспутаў і літаратурных вечароў. І заўсёды так: за што ні возьмецца — даб'ецца, арганізуе. А вось пра мару сваю дзяўчына нікому не расказвала. Толькі раз, ужо на выпускным вечары, прызналася сяброўцы, што марыць стаць журналісткай, хоча ўбачыць многа цікавага, пісаць пра добрых людзей.

Калі пачула Ніна, што па радыё аб'яўлены конкурс на лепшы нарыс ці рэпартаж «Люблю мой край, старонку гэту», яна напісала аб сваёй вёсцы Задуб'е і аднакласніках. Яе матэрыялы «Дзень працоўнага шчасця» і «Камуністымі сцэжкамі жыцця» аказаліся ў ліку лепшых. Як пераможцу конкурсу Ніну рэкамендавалі ў БДУ.

М. БАБОК.

У Воранаўскай дзіцячай музычнай школе займаецца 80 дзяцей рабочых, служачых, калгаснікаў. Пад кіраўніцтвам вопытных педагогаў будучыя музыканты вучаюцца тэорыі музыкі, вучацца іграць на домры, фартэпіяна і баяне. НА ЗДЫМКУ: выкладчык па класу фартэпіяна Маргарыта ДАНИЛАВА займаецца з Валяй ХАРАСЬКІНАЙ.

ДЛЯ ТЕХ,
КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

5 декабря наш народ отмечает праздник Советской Конституции. Сегодня на 1-й стр. мы помещаем статью «ТОЛЬКИ АДНА СЯМ'Я», которая рассказывает о рабочей династии Сергиенко. Старший в этой семье — Михаил Никифорович — на пенсии, а до ухода на пенсию работал на Минском автомобильном заводе, где трудятся сейчас его сыновья и внуки. Право на труд гарантировано им Советской Конституцией. Есть среди Сергиенко рабочие и студенты, техники и инженеры. Самый младший в семье — семиклассник Миша — тоже мечтает после окончания школы пойти на автомобильный завод. В этом нет ничего удивительного — Сергиенки свято берегут семейные традиции.

«ВАРТАВЫЯ ЗДАРОУЯ» [2 стр.] — так назвал свою статью наш корреспондент, побывавший в поликлинике микрорайона по улице Розы Люксембург города Минска. «У нас работает около 170 медиков, — рассказала ему главный врач Анна Зайцева. — Есть все необходимое для лечения больных с помощью минеральных ванн, лечебных грязей, ультразвуков, токов высокой частоты, радиоактивных изотопов и т. д.». Но не только лечением больных занимаются советские врачи. Не менее важной их задачей является профилактика заболеваний, ликвидация условий, которые их порождают. По количеству врачей на 10 000 человек наша республика далеко превосходит такие развитые капиталистические страны, как Англия, Франция, ФРГ и Италия.

Демократия в переводе с греческого языка означает народовластие. Глубокий смысл заключен в самом этом слове. Он состоит в том, что народ должен иметь возможность оказывать определяющее влияние на решение всех вопросов жизни общества и государства, что все граждане, пользуясь равными правами, должны активно участвовать в решении этих вопросов. Коммунистическое движение с самого начала провозгласило целью своей борьбы обеспечение действительной демократии.

История подлинного, фактического, а не иллюзорного народа. Власть начинается с победы Великой Октябрьской социалистической революции в нашей стране. [«САВЕТЫ—УЛАДА НАРОДА», 3 стр.]

Недавно Указом Президиума Верховного Совета СССР было присвоено звание народных артистов СССР двум актерам мінскаго драматического театра имени Горького — Александру Климовой и Евгению Полосину. На 6-й стр. мы помещаем очерк «У САЛДАЦКІМ РАЊЦЫ АКЦЭРА», посвященный Евгению Полосину — одному из любимых актеров белорусских зрителей. Много ролей сыграл он за свою долгую актерскую жизнь. Это Ничипор в спектакле по пьесе К. Крапивы «Кто смеется последним», Кропля в «Константине Заслонове» А. Мовзона, Дормидонт в «Подзвонье любви» А. Островского, Аким во «Власти тьмы» Л. Толстого и др. Теплую поздравительную телеграмму прислал актеру автор «Поднятой целины» Михаил Шолохов, высоко оценивая работу Полосина над образом деда Щукаря.

Большой популярностью пользуется у читателей нашей республики творчество белорусского прозаика Владимира Карпова. Карпов прошел нелегкий жизненный путь, был участником героического Мінскаго подполья и партизанской борьбы, с оружием в руках освобождал Минск от немецких фашистов в 1944 году. Тема борьбы белорусского народа с фашистскими захватчиками наша отражена в его творчестве, так же как и послевоенные годы возрождения разрушенного города. Недавно в журнале «Полымя» напечатан новый роман В. Карпова «Сотая молодость». Этот роман вместе с тремя предыдущими составит эпопею, которая отразит недавнее героическое прошлое нашего народа [«ТЭТРАЛОГІЯ БЕЛАРУСКАГА ПРАЗІКА», 6 стр.]

«КАБ СЭРЦАМ АДЧУЦЬ» [8 стр.] — под таким заголовком напечатана информация, посвященная 10-летию со дня открытия Литературного музея Якуба Коласа. Тысячи людей побывали за это время в небольшом домике, окруженном деревьями, которые своей рукой посадил великий поэт. С волнением переступают посетители порог дома, где еще недавно жил и творил писатель, близкий сердцу и белорусу, и вьетнамского студента, и ученого из Рязани, и монгольского литератора. Не пустовал дом при жизни хозяина, не пустует он и теперь. Незримо живет в нем Якуб Колас, навсегда оставаясь в сердце каждого, кто посетил этот дом и почувствовал большую человеческую мудрость, простоту, безмерную преданность людям пещца белорусской земли.

ПОЧЕМ ФУНТ ЛИХА?

«...Надо откровенно сказать, что привыкаем мы здесь очень тяжело, в основном не можем ужиться с отцом. У нас разные понятия, разные привычки, разные потребности и взгляды. И хуже всего маме: у нее и отца нет ничего общего... Мы живем полностью на свои заработанные деньги».

(Из письма Антонины Пухонты подругам на Барановичскую швейную фабрику).

Это началось, можно сказать, с первой встречи, которая не принесла ни жене Луки Пухонты Надежде, ни его дочерям Антонине и Тамаре ожидаемой радости. А на третий день их пребывания в Лондоне произошло ЧП. К обеду Лука купил фунт помидоров. Фунт на пятерых. Помидоры были съедены. Женщины, не привыкшие к тому, чтобы откусывая хлеб, думать о том, сколько он стоит, возможно, позволили себе съесть больше, чем полагалось по здешним нормам. Трапеза была испорчена. Недовольный встал отец из-за стола и в присутствии квартиранта бросил грубо, прямо в глаза:

— Целый фунт помидоров съели! Что же я теперь буду делать? Да если так пойдет...

Через полчаса об этом происшествии уже явился сосед: «Итак, милые русские дамы съели целый фунт помидоров! Ай-ай-ай...».

Тамара, та вообще цепенеет под взглядом отца, кусок застревал у нее в горле. Сколько раз, притом с работы, она украдкой отрезала ломтик хлеба (когда еще будет обед!), боясь попреков отца. А тот словно следил за каждым шагом дочери — тут же вырастал неожиданно перед ней: «Опять хлеб без спросу берешь? Не можешь обеда дожидаться? Черт вас знает, какие вы все ненасытные. Если бы я так жил...»

Поначалу это удивляло и Антонину, и Тамару, и их мать. Потом стала невыносимой такая атмосфера, унижительная. Женщины пытались представить новую картину: а что, если бы не они приехали к отцу, а наоборот, отец вернулся на свою родину? Да они бы его, кажется, на руках носили. Уж во всяком случае не считали бы, на какую сумму он сегодня съел. Даже в самые трудные времена войны, когда мать еле сводила концы с концами, и то такого не водилось. И не только у них, — нигде, ни в одной семье. А тут другая жизнь, совсем не похожая на нашу, другие нравы. И все подчинено всевластию фунта. Неужели в этом скопидомстве видит их отец и окружающее его общество счастье и смысл жизни?

Жена и дочери Пухонты, естественно, не могли везти с собой из Баранович ни кровати, ни лишней одежды. Были уверены: раз отец так настойчиво зовет их к себе, значит, поможет на первых порах. Тем более, что из Лондона пришло оформленное «под присягой» обязательство Луки Пухонты, гарантировавшее всем трем квартиру и содержание. И в письмах он не раз намекал, что кроме своего дома у него есть кое-какие сбережения. В общем, мол, будете счастливы. Не смущало Луку и то, что его Надежда серьезно больна.

В приличном особняке для дочерей и жены у Луки нашлась лишь незавидная комнатка. Все остальные занимали квартиранты. Но в пустую комнату не поселишь, пришлось разориться — купил тахту. Здесь и спали Тамара с Антониной. А мать — на креслах.

— Господин Пухонта, по-

бойтесь бога, ведь это ваша жена! — ужаснулась соседка, узнав, в каких условиях живет больная женщина.

— Ей так нравится, — отрезал Лука. — И вообще это мой дом и мое личное дело.

Иногда к Пухонте приходили знакомые, такие же выходцы с Брестчины или Виленщины. Каждому не терпелось узнать: что там теперь, на их родине. Рассказывала больше Антонина. Говорила так, как есть, ничего не скрывая. О себе рассказывала. Выросли они с Тамарой без отца. (Тамару он впервые увидел лишь в Англии). Отец в войну как исчез, так только в сорок шестом году объя-

в дочерей и жену в суд на выселение и им пришлось подыскать себе частную квартиру.

СНЯТСЯ СНЫ ТАКИЕ РУССКИЕ...

«...Больше всего на свете я сейчас хочу вернуться домой. Я ведь не искала для себя легкого хлеба и красивой жизни, мне только казалось, что может быть матери хоть на склоне лет улыбнется счастье... А сны снятся совсем-совсем русские. Сегодня видела, что вернулась домой, а наш кассир Танечка от-

Я всегда вспоминаю наш последний разговор тогда в горсовете, помню каждое Ваше слово. Мы очень хотим вернуться в Барановичи. Сейчас оформляем документы на выезд. Мы с Тамарой должны работать несколько месяцев, чтобы собрать деньги на обратный проезд... Но нас волнует другое — возьмете ли вы нас на работу и дадите ли нам хоть какое-нибудь жилье?»

Через некоторое время запрос такого же содержания, но уже вполне официальный, поступил на фабрику из Барановичского городского отдела милиции. Свой домик Пухонты продали перед отъ-

Обо всем пережитом сестры рассказали корреспонденту. Так появилась статья в республиканской газете «Звезда», а позднее и в «Правде».

— На горьком опыте трех рядовых советских людей, — говорилось в «Правде», — из-за своей чрезмерной доверчивости и неосмотрительности оказавшихся на чужбине, газета «Звезда» убедительно показала, как уродует душу человека так называемый «свободный мир».

Видимо, это заключение и вывело из себя и так не отличающуюся уравновешенностью «Daily Mail». Спекулируя на слове «правда», газета решила устроить очную ставку «справде английской и советской». Она перепечатала статью из «Правды» и рядом поместила свой материал, снабдив его, мягко выражаясь, очень сомнительной достоверности фактами.

Если верить «Daily Mail», то мистер Лука Пухонта спас жену и детей, «выманяв их из колхоза» (!), а они, благодарные, не оценили его рвения и вновь возвратились нищенствовать в Россию. Для «Правды» Лука Пухонта — человек, изуродованный капиталистическим обществом, где все оценивается фунтом стерлингов, для «Daily Mail» он «самый лучший налогоплательщик».

Чтобы очернить советских людей, английская газета не стесняется в выборе средств. Выходит, что больная мать, которая в Лондоне «сидела, как статуя», и дочери, зарабатывавшие себе на хлеб, хотели разорить Луку. По его словам, они хотели иметь все новое: одежду, мебель, особую пиццу, а однажды «они заказали новый автомобиль, и Лука Пухонта вынужден был пойти и аннулировать заказ». В представлении «Daily Mail» модель счастья советского человека — собственный автомобиль.

Дальше в лес, больше дров. Оказывается, если верить английской правде, отец никогда не требовал с дочерей и жены денег за квартиру (хотя через несколько строк утверждается обратное), что Тамара однажды чуть не зарезала его ножом, что бедный мистер Пухонта за это время «постарел на 20 лет». Что ни строка, то буйная фантазия.

К сожалению, мне пришлось доставить несколько горьких минут семье Пухонты: я дал им прочесть статью «Daily Mail».

— Нет, несмотря на заверения газеты, мы не были там счастливы, — сказала Антонина, — хотя и по сей день мы с теплотой вспоминаем английских рабочих, с которыми вместе трудились. Это верно, мы даже всплакнули, расставаясь с ними. Все-таки за два года привыкли.

— По 13—14 фунтов мы никогда не зарабатывали, — возразила Тамара, — даже в лучшие времена мы получали не более десяти фунтов. Из них пять отдавали за квартиру. Газета могла легко удостовериться в этом, подняв платежные ведомости на фабрике.

Впрочем, добавим еще, газета, коль скоро взялась устанавливать истину, могла, например, указать адрес магазина, в котором сестры Пухонты заказывали автомобиль, и номер заказа, поднять судебное дело о выселении, где очень ярко характеризуются Лука Пухонта. В общем, все сделать на основании документов. Странно, что такая солидная газета так беспомощно утверждает свою правду.

А странного ничего нет: в статье «Daily Mail» правда отсутствует начисто, от начала до конца. И все во имя того, чтобы защитить старый мир чистогана, растлевающий души людей.

Естественно, здесь не избежать вопроса: что же тогда исповедует «Daily Mail», именуемая себя, кстати, независимой? Правду?

В. МАЦКЕВИЧ.

Что исповедует „DAILY MAIL“?

РАССКАЗ О ТОМ, ПОЧЕМУ ПОКИНУЛИ АНГЛИЮ ЖЕНА И ДОЧЕРИ ЛУКИ ПУХОНТЫ, И ВОПРОС ГАЗЕТЕ «DAILY MAIL»: КАКУЮ ПРАВДУ ОНА ЗАЩИЩАЕТ!

вился. Тогда первое письмо от него получили, из Лондона. Мать при своем слабом здоровье сумела дочерей на ноги поставить. Антонина на Барановичской швейной фабрике работала экономистом. Тамара вместе с ней. Образование обе получили. Старшая, Антонина, окончила Московский плановый техникум, младшая, Тамара, — технологический в Барановичах.

— Да какое там образование, — желчно перебивал дочь Лука. — Разве там, в Советях, чему-нибудь путному могут научить?

— Хорошо, что вы вырвались оттуда, — вздыхал кто-нибудь сочувствующе. — А то чего доброго и вас в Сибирь вывезти могли. Ведь отец за границей...

— Но мы не рвались сюда, — настойчиво возражали сестры. — Ради отца приехали. Думали, мы ему под старость нужны. А уезжать из Баранович у нас нужды не было, и работа, и дом свой, и все родное вокруг.

— Насчет Сибири вы совершенно зря тоже. Ничто нам не грозило. Я не могу судить о том, что было до меня, но на моей памяти не знаю случая, чтобы кого-то схватили и отправили в Сибирь.

— Да что вы ее слушаете, — бесцеремонно вмешивался отец. — Она же комсомолкой была, большевистским духом пропитана как сквозь.

Мать все больше молчала и тихо переносила раздоры в семье. Дочери не могли стерпеть. Им, выросшим в другой стране и принимавшим мир без предубеждений, казалось диким, что эти люди, и их отец тоже, жили вчерашними, да притом искаженными представлениями о их родине. Все чаще сверлила тяжелая дума: зачем сюда приехали? Там, в Барановичах, у них не было отца, но зато кругом хорошие друзья. Здесь, в Лондоне, — ни отца, ни друзей.

Через месяц Лука потребовал от жены и родных дочерей, чтобы они, как и все остальные квартиранты, платили ему в месяц за комнатушку четыре фунта. Это было больно. Нет, это было просто непостижимо. Через месяц, еще не зная совершенно чужого языка, Антонина и Тамара вынуждены были искать работу, чтобы не зависеть от отца. Они устроились на фабрику «Эверетт и Ко» упаковщицами. О работе по специальности не стоило и мечтать. А вскоре отец подал

вернулась от меня и не стала разговаривать».

(Из письма Антонины Пухонты Анастасии Кожеуровой, парторгу Барановичской швейной фабрики).

Отъезд сестер Пухонты в Англию на Барановичской швейной фабрике комментировали по-разному.

— Несерьезный это шаг! — Думают ли они, что делают?

— К отцу же едут, не к чужому дяде...

Люди есть люди, и они по своему вольно оценивать поступки других. Одни недоумевали, другие даже возмущались, третьи просто понимали сложность положения и сочувствовали. И таких было большинство.

В городском Совете, куда Антонина и Тамара пришли оформлять последние документы на выезд, столкнулись с Анастасией Кожеуровой, секретарем партийного комитета фабрики.

— Значит, все решено окончательно?

— Да, Анастасия Матвеевна, уезжаем...

— Ну, я вам не судья. Только одно запомните: будет плохо — приезжайте обратно.

То же самое им говорили подруги на работе.

Этим же словами их провожали работники паспортного отдела милиции.

Уехали. На фабрике осталось только «личное дело» Антонины и ее последнее заявление: «Прошу уволить меня с работы в связи со срочным выездом за границу с 4 июля 1967 года». И такое же заявление Тамары. На каждом короткая, как выстрел, резолюция: «В приказ». Красными чернилами. «Личное дело» сдали в архив. И забыли, поглощенные текущими заботами? Если бы даже так и случилось, то этих людей никто не вправе осуждать: семья Пухонты сама выбрала иной путь, оставила родину.

Теперь Антонину и ее сестру связывали с коллективом, в котором они трудились много лет и в котором выросли как специалисты, только письма. Писала больше Антонина. Письма приходили все чаще и чаще. Вначале только самым близким подругам, потом просто — коллективу фабрики.

А однажды секретарь партийного комитета Анастасия Кожеурова получила такое письмо из Лондона:

«Дорогая Анастасия Матвеевна!

ездом в Англию, близких родственников, которые могли бы им гарантировать квартиру и содержание, не было. Если администрация фабрики возьмет эти обязательства на себя, тогда сестрам Пухонты и их матери городские власти смогут разрешить вернуться в Барановичи.

Партийный и профсоюзный комитеты специально по этому вопросу созвали совещание. Долгими и бурными были дебаты. Обеспечить работой сестер Пухонты было проще, хотя также нелегко: их место теперь занимал кто-то другой. Сложнее обеспечить жилье. Антонина числилась в списках на получение государственной квартиры. Но после отъезда, естественно, встал вопрос о том, чтобы ее место в очереди занял другой. И все же решили на совещании не вычеркивать Антонину из списка.

— Приезжайте, — писала Анастасия Кожеурова в Лондон, — вас здесь все помнят. Дадим работу, поселим где-нибудь, уж на улице не останетесь...

БЛАГОРОДНЫЙ ГНЕВ „Daily Mail“

«Вскоре каждая из девушек зарабатывала по 13—14 фунтов в неделю. Это были очаровательные девушки. Лучших работниц я не встречал за 21 год работы... Они были очень счастливы здесь».

(Из статьи в «Daily Mail» за 2 октября с. г.).

Сбылись сны Антонины. В июне 1969 года она вместе с Тамарой и матерью вернулась в Барановичи. Никто от нее не отвернулся. Наоборот, все были очень рады, что Пухонты, хлебнув вдоволь «счастья» за морем, вновь обрели Родину. Антонине дали прежнее место работы, она снова на должности экономиста. Тамару устроили кондитером в ресторане «Восход». Их мать, как и раньше, окружена заботами врачей, отдает и телом и душой. Женщинам ответили целую комнату в общежитии. Даже на обстановку им не потребовалось тратить деньги — кровати, постельное белье фабричное. За время их отсутствия (минуло ровно два года) очередь Антонины значительно продвинулась, и теперь она одна из первых кандидатов на получение благоустроенной квартиры. В этом или, в крайнем случае, в первой половине будущего года она получит на руки ордер.

SOVIET COLLECTORS AND THEIR EXHIBITIONS

Many readers ask about Soviet collectors and their hobbies. Below is an answer to some of their questions.

FYODOR VOLCHANETSKY, in Shechelkovo, received his first postage stamp as a present from the writer Maxim Gorky in 1911. His initial ambition was to collect «a million stamps», but Gorky's accompanying letter suggested the idea of forming a collection depicting the ethnography of the nations of the world.

Almost 60 years have passed since then. F. Volchanetsky now possesses nearly 50 albums. He has mounted an exhibition about the peoples inhabiting our planet, their national costumes, musical instruments, household goods, customs, and cultural achievements.

Soviet collectors have developed a tradition of making their wealth of philatelic material available to the public, and do not hide it under lock and key. Their purpose is to make their hobbies play an educative part in society.

It is an exciting experience to see, for instance, the collection of Prof. Georgi Demytyev, on view at the Museum of Zoology, at Moscow State University. The Professor has been gathering items for it over many years, and it is devoted to only one representative of the feathered kingdom, the falcon. Stuffed birds are displayed in glass cases, and there are sculptures, pictures and photographs of all varieties of these birds tamed by hunters, along with rare books written in many languages, magazines and monographs dealing with falcons and their hunting abilities. The collection is unique. Every day it is seen by hundreds of people.

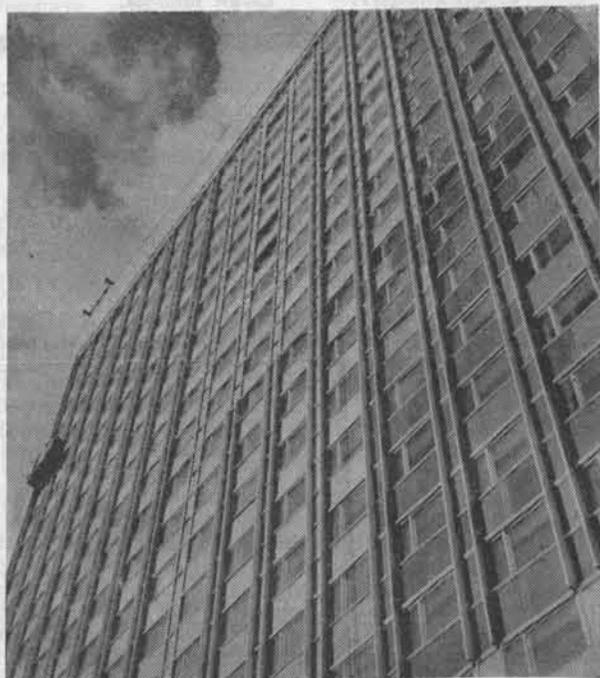
Another unique collection is that of N. Filippov, a retired diplomat. The cases containing his amazing collection reveal a realm of unimaginable crea-

tures. It is difficult to conceive of a richer variety of colours and shapes. Small radiant bugs and huge dragonflies, battalions of bright moths and butterflies led by a giant with a 28 cm. wingspan, down to ants no bigger than a typographic full stop. The collection is 3 million strong. 200 specimens are found nowhere else in the world. Their owner is 70, but continues searching for rare insects in the Pamirs, Central Asia, and the Far North. He has presented his collection to the USSR Academy of Sciences, and it is of great benefit to scientists and students.

Some of the exhibitions mounted by the Collectors' Society feature rather unconventional pursuits. For instance, N. Petrova, a housewife, has exhibited pictures of poplar down, a soft, cotton-woolly substance produced by poplar trees in summer. She takes a piece of black velvet and covers it with the down. Then, with the help of tweezers and needles, she «draws» pictures: a moon rising above a calmly flowing river, some reeds growing on the shore of a lake, or young birch trees in a meadow.

Close to the Ukraina Hotel in Moscow there is an ordinary block of flats, inhabited by ordinary people—doctors, factory workers, students, and artists. Many of them have hobbies, so they decided to mount an exhibition of their own. Joiner Alexei Arefyev displayed a collection of Russian troikas drawn by dashing trotters. Some had been carved by himself, and the others consisted of postcards, photographs and journal clippings. Architect Mikhail Pershin showed water colours of the picturesque Moscow Region. Some of the schoolchildren brought collections of badges, stamps, and coins, while the housewives displayed silk embroideries, lacework, and knitted articles of babies' wear.

G. MALINICHEV

На березе вялікай рускай ракі Волгі раскінуўся горад Ульянаўск. Ён добра вядомы кожнаму чалавеку як у нашай краіне, так і за рубяжом. Тут нарадзіўся Уладзімір Ільіч Ленін.

Сёння Ульянаўск забудоўваецца шматпавярховымі сучаснымі дамамі. НА ЗДЫМКУ: новая гасцініца «Вянец».

Фота Ул. Лупейкі.

E. ЗВОНАРЕВА

Рассказы только про войну

(Окончание. Начало в № 47).

В Гомеле нам показали фильм: каким город был до войны, во время войны и в настоящее время. Я плакала, когда смотрела этот фильм. Теперь в Гомеле, как и в других городах, куда ни глянешь—подъемные краны. Запомнилась нам поездка в колхоз имени Урицкого, недалеко от Гомеля. Около сельсовета нас встретила председатель сельсовета Надежда Боровикова. Она рассказала нам историю своего колхоза. Колхоз состоит из двух деревень — Старая деревня и Новая деревня. Новую только начали строить, по обе стороны улицы примерно было 25—30 домов. Все в одном стиле — одноэтажные, с пристройками во дворе. Строят такие дома за счет колхоза, проводят газ, электричество и все необходимое, а потом сдают в аренду колхозникам за десять рублей в месяц. Мы пожелали посмотреть, как живут колхозники, нам сказали — пожалуйста. И вот мы отправились на осмотр. В одном из домов мы попали как раз на входины. Этот дом состоял из двух спален, столовой и кухни, все комнаты просторные, уже обставлены мебелью.

Хозяева—супруги Карловичи имеют двух маленьких детей: одному пять лет, другому полгода. Оба они работают в колхозе, а дети находятся в детском садике. Живут очень хорошо, это видно хотя бы из того, как принимали они гостей. Чего там только не было! Всякие колбасы, свежие грибы (ах, какие вкусные!), ну, конечно, не обошлось и без спиртного. Провели время очень интересно. Побеседовали по душам, поблагодарили хозяев, простились и поехали дальше.

Возили нас всюду на легкой машине. На полях не видели, чтобы работники что-нибудь делали вручную или с помощью лошадей, все механизировано. Работать в колхозе стало теперь гораздо легче, чем до войны. Вообще все изменилось, только люди остались те же — гостеприимные, добрые. Куда ни заходили, везде угощение. Никто не голодает, как утверждают националисты всех мастей. Простые рабочие питаются лучше, чем многие из нас в Канаде. Пища всегда свежая, не консервированная (обычная пища канадцев). Почти каждое предприятие имеет собственную столовую. Обеды хорошие и дешевые. Я сама ела в столовой, где обед из трех блюд с чашкой кофе стоил 86 копеек. В ресторанах дороже, но все же намного дешевле, чем в Канаде.

После Гомеля — Минск. Среди встречающих на вокзале был наш старый знакомый Л. Прокша. В 1967 году он приезжал в Канаду, был нашим гостем в городе Торонто. Свою поездку Прокша описал в недавно выпущенной брошюре «По обе стороны океана».

В Минске мы жили в прекрасной гостинице. Должна сказать, что где бы мы ни были, везде чувствовали себя как дома. Комнаты прекрасные, питание тоже. На Украине нас угощали украинскими национальными блюдами, в Белоруссии — белорусскими, всегда очень вкусно приготовленными.

Знакомство со столицей БССР мы начали с площади Победы. Там возвышается памятник воинам и партизанам, погибшим во время Великой Отечественной войны, и горит

E. ЗВОНАРЕВА (справа) в санатории «Криница» под Минском.

Вечный огонь. Посетили Дом-музей I съезда РСДРП, побывали также в музее Великой Отечественной войны. Его экспонаты мне снова напомнили виселицы и крематории Освенцима, ужасы концлагеря, которые довелось пережить. Я едва не потеряла сознание.

Минск во время войны был почти полностью разрушен. Сейчас все отстроено. Здесь очень много высших учебных заведений: Белорусский государственный университет имени Ленина, политехнический институт и другие, в них обучается более 80 тысяч студентов.

Сам Минск очень красив, весь в зелени. Мне особенно понравился ботанический сад.

Не просто и не легко было народу залечивать раны, нанесенные фашистской оккупацией, но он все сделал, чтобы теперь жить в мире и счастье.

В Минске мы были 7 дней. Много за это время увидели, например, осмотрели тракторный завод, построенный в 1947 году. Здесь работает более 20 тысяч человек. Очень интересно смотреть, как с конвейера сходят тракторы «Беларусь» — красного и голубого цвета. Тракторы этой марки экспортируются в 45 стран мира. В цехах воздух очищается от газов, рабочие получают хорошую зарплату и много льгот.

Нам показали под Минском дом отдыха и санаторий, расположенные в лесу. Недалеко искусственное озеро, очень красивое. Минчане называют его Минским морем и очень гордятся им. Я думаю, что они имеют право на это.

Ко мне приехали с Украины брат, сестра и племянник. Встреча с родственниками была очень радостной.

Но вот приходит конец нашего пребывания в Белоруссии, прекрасной и гостеприимной республике. Спасибо, друзья, за теплый прием. До следующей встречи!

Отсюда мы отправляемся в Москву. В первый же день осмотрели Выставку достижений народного хозяйства, там провели целый день. Большое впечатление произвело на нас метро, мы специально выходили и осматривали станции. А вечером мы гуляли по московским улицам и вместе с другими напевали «Подмосковные вечера».

Кремль, Мавзолей В. И. Ленина, Музей В. И. Ленина, храм Василия Блаженного, панорама Бородинской битвы... И много и мало успели осмотреть мы за три дня.

Во время моего пребывания в Москве я имела удовольствие встретиться во второй раз с Владимиром Михайловичем

Малаяевым, знакомство с которым состоялось в Канаде, а также я познакомилась с Ниной Васильевной Войтенко, с которой переписываемся уже несколько лет. Беседы с ними надолго останутся в моей памяти.

Из Москвы наша группа вылетела в Киев. Товарищи отправились обратно в Канаду, а я поехала к своим родственникам в Николаевскую область.

И вот 24 августа, после 27-летней разлуки, наконец-то долгожданная и трогательная встреча с матерью, сестрами, братом и другими родственниками в городе Новый Буг Николаевской области. Все они живут в полном достатке, все работают. Зарботки приличные. Брат работает мастером и одновременно учится на инженера. Мать и сестра имеют собственные дома. Побыв несколько дней среди родных, я отправилась в город Николаев — место, откуда фашисты забрали меня для отправки на рабский труд в Германию. Город очень красив, весь в зелени и парках. Имена погибших героев присвоены паркам, улицам, школам.

Ново-Бугский район большой, в нем много колхозов. Секретарь райкома партии Потапов пригласил меня поехать посмотреть колхозы и колхозные поля. Я, конечно, была очень рада такой возможности. Мы посетили несколько деревень, школы, больницы, клубы, дворцы пионеров и другие учреждения. Везде мне бросалась в глаза чистота и порядок, хорошая жизнь колхозников. Одеты все по-городскому. В квартирах хорошая мебель, телевизоры, газовые и электрические печи. Полевые работы производятся исключительно машинами. Ручной труд употребляется в очень редких случаях.

В заключение хотелось бы сказать несколько слов тем, которые распускают фальшивые слухи о какой-то слезке за приездами из-за границы туристами. Я, например, нигде ни с чем подобным не встречалась и не ощущала никаких запретов.

Поэтому, мне кажется, все зависит от самих туристов. Кто едет в Советский Союз с чистым сердцем и с открытой душой, с тем ничего никогда не случится. К этому необходимо добавить, что туристы должны уважать законы той страны, в которую они приехали.

Поездка на Родину останется в памяти на всю мою жизнь.

Канада.

Канцэрт Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра БССР адбыўся ў Баранавіцкім гарадскім Доме культуры. У гэты вечар перада слухачамі выступілі народная артыстка СССР Тамара Ніжнікава, саліст Белдзяржфілармоніі Сяргей Машкоў, скрыпач заслужаны артыст БССР Леў Гарэлік, піяніст лаўрэат Міжнароднага конкурсу Валеры Шыцкі.

НА ЗДЫМКУ: кампазітар Ю. СЕМЯНЯКА, Т. НИЖНИКАВА і дырыжор Ю. ЯФІМАЎ сярод баранавіцкіх слухачоў.

ДАМАЎЛЯЦЦА ў гэты дзень аб сустрэчы было неяк няёмка. Толькі ўчора быў апублікаваны Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні звання народнага артыста СССР і здавалася, што Яўген Максімавіч цяпер прымае віншаванні сяброў і паклоннікаў, чытае тэлеграмы, пісьмы, паштоўкі. Адным словам: спраўляе прыемны і цяжкі рытуал імянінніка, якога ведае лічы што ўся краіна. І усё ж—званю. Адказ зусім нечаканы:

— Толькі-толькі паехаў у калгас. Вернецца позна...

Званю назаўтра. І зноў Яўгена Максімавіча няма дома. Не дзе на заводзе...

А калі мы, нарэшце, сустрэліся, Яўген Максімавіч Палосін, паціраючы рукі, хадзіў уздуперад па пакоі і ахаў:

— Якія людзі! Ах, якія людзі! Сам я сын сялянскі, колькі змераў прасёлкаў і да вайны і пасля яе, а таго, што сёння дзеяцца ў вёсцы, не бачыў. Не, не бачыў. Не кажу ўжо аб тым, што жыццё замужна. Людзі якія выраслі! Новыя людзі. Ім да ўсяго справа. А як мастацтва тонка разумеюць...

Гэта ён жыві уражанні ад паездкі ў калгас «Новы быт» Мінскага раёна. Хлеббаробы адначасна саракагоддзе гаспадаркі і папрасілі свайго дзюняга і добрага знаёмага Яўгена Максімавіча Палосіна прыехаць на ўрачыстасць.

— А на заводзе што рабілі? І там юбілей?

Яўген Максімавіч хітравата прыжмурыў вочы—ну, выліты Кныш з «Галоўнай стаўкі» Кастуся Губарэвіча — і раптам весела зарагатаў:

— Думаецца, юбілей мяне спакуюць. Тосты там, чаркі...— Ён трохачкі па-тэатральнаму ўзняў угору палец, неяк падцягнуўся і, здаўся, стаў нават вышэйшы ростам: — Я без юбілеяў—і ў калгасі, і на заводзе... Як у песні пяюцца: усё вакол мае! Я—сялянскі сын, але і на заводзе працаваў. У Туле, аружэйнікам. Рабочы

клас і паслаў мяне ў Маскву вучыцца на акцёра. Ці магу я забыць пра гэта! Скажу вам, што на аўтамабільным, трактарным, падшыпнікавым няма ніводнага цэха, дзе б я не выступаў. А з камвольным кам-

бінатам у нашага тэатра дагавор на творчую садружнасць. От, глядзіце...

Хуценька перакінуўшы вялікі стос тэлеграм, Яўген Максімавіч выбраў адну і прыціснуў яе да грудзей.

— Ад камвольшчыкаў. Першыя прыслалі. Ведаюць мяне, помняць майго Васіля Цёркіна. Ён у маёй канцэртнай праграме—пад нумарам адзін.

Помняць? Відаць, мала гэтага слова, каб выказаць адносіны гледачоў да творчасці артыста. Любяць!—гэта будзе больш дакладна. І многім ён палюбіўся менавіта за ролі, у якіх раскрасіў душу чалавека ў шэрым салдацкім шынялі.

Палосін сам зведзеў славу і нягоды салдацкага паходнага жыцця, перажыў горыч сорак

першага, удасць нанюхаўся і чаду папалішчаў. Першая мастацкая брыгада беларускіх артыстаў, створаная для абслугоўвання дзеючай арміі, адступала ад Гомеля да Масквы разам з салдатамі. Адсту-

У САЛДАЦКІМ РАНЦЫ АКЦЁРА

ТВОРЧЫ ПАРТРЭТ
НАРОДНАГА
АРТЫСТА СССР
ЯЎГЕНА
ПАЛОСІНА

пала і працавала. У ліпені далі першы канцэрт, а ў верасні — соты. Сто канцэртаў у такую цяжкую часіну і ў гэтых неварагодна складаных, часам трагічных умовах! У артыстаў пераўвасабляліся толькі тады, калі выступалі з кузава грузавіка ці з імправізаванай сцэны. А ўвесь астатні час былі салдатамі.

У скрыначцы, дзе Яўген Максімавіч захоўвае свае баявыя і працоўныя ўзнагароды, побач ляжаць два медалі—«За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.» і «За доблесную працу ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.» Гэта сімвалічна. Акцёры, што абслугоўвалі фронт, спалучалі ў сабе мужнасць салдата і вынолівасць працоўніка ваеннага часу.

За Кенігсбергам, асвятлены хісткім ззяннем недалёкіх ракет, пад акампанемент «кацішоў» і гармат даў Яўген Максімавіч Палосін свой апошні франтавы канцэрт — трохтысячны. Яго клікаў Гомель—горад, з якім звязаны вялікія мары і першыя самастойныя крокі на сцэне...

На сцяне палосінскай кватэры вісіць партрэт Леаніда Леанідава, настаўніка, які даў яму пучэўку ў сцэнічнае жыццё, а вакол—справа, злева, унізе — сам Яўген Максімавіч у розных ролях. Нічыпар у спектаклі К. Крапівы «Хто смяецца апошнім», Кукушкін і Кныш у «Брэсцкай крэпасці» і «Галоўнай стаўкі» К. Губарэвіча, Акім ва «Уладзе цемры» Л. Талстога, Дармідонт і Бальзімінаў у «Познім каханні» і «Жаніцьбе Бальзімінава» А. Астроўскага, Кропля ў «Канстанціне Заслонаве» А. Маўзона, Корж у «Што пасееш, тое і пажнеш» В. Палескага, славыты дзед Шчукар...

Няма магчымасці даць ацэнку кожнай ролі, кожнаму вобразу, створанаму і прапушчанаму праз сэрца Яўгена Максімавіча. Варта, бадай, толькі прыгадаць, што ўсхваляваны Міхаіл Шолохаў прыслаў Палосіну шчырую і цёплую тэлеграму. А гэта шмат пра што гаворыць. Розныя майстры сцэны ў розных тэатрах ігралі Шчукара. І сярод іх аўтар «Узнятай цаліны» адначасна Яўгена Максімавіча Палосіна.

На зямлю апускаецца вечар. Ззяе агнямі рэкламы пад'езд тэатра імя Горкага. Вось па адшліфаваных тысячамі ног прыступках лесвіцы да дзвярэй імкліва кроцьчы чалавек, з якім мы шмат разоў сустракаліся ў тэатры, на экраны кіно і тэлевізара. Ён знешне спакойны. Але за гэтым спакоем—бура страстей і пачуццяў. А яшчэ—вялікая адказнасць. Адказнасць салдата сцэны, у ранцы якога ляжыць маршальскае жазло — высокае званне народнага артыста Саюза.

Б. СТРАЛЬЦОУ.

ПОЎНЫ ПОСПЕХ

Гастролям дзяржаўнага аркестра народных інструментаў імя Осіпава па ЗША спадарожнічаў поўны поспех — такая агульная думка амерыканскай публікі і тэатральных крытыкаў. У канцэртных залах Нью-Йорка, Бастона, Хэйфарда, Вашынгтона і Рыманда майстрам савецкага мастацтва быў аказаны гарачы прыём. *«Ля кас тэатра, у якіх выступаў праслаўлены ансамбль, людзі гадзінамі чакалі магчымасці атрымаць білет.»*

Асабліва хваляючым было выступленне савецкіх музыкантаў у вашынгтонскай зале «Канстытуцыйны хол». Яно адбылася пад няспыннымі воклічы «бравы», «біс». Кожны нумар суправаджаўся бурнымі апладысманамі. Выканаўчае майстэрства савецкіх вакалістаў Людмілы Зыкінай, Валяціны Ляўко і Івана Пятрова, віртуознае ігра і з густам падбраная праграма аркестра пакарылі гледачоў. Яны стаячы некалькіх мінут апладызіравалі нашым артыстам.

Музычны крытык газеты «Вашынгтон пост» Рэнталер цёпла адгукнуўся аб выкананні чым майстэрства Людмілы Зыкінай і Валяціны Ляўко.

А. МЕЛІКЯН.

ІМЯ ЮРЫЯ ГАГАРЫНА

Вышэйшай інжынернай школе ў г. Зялёна-Гура (Польшча) прысвоена імя Юрыя Гагарына. 22 ліпеня 1961 года Ю. Гагарын прысутнічаў на закладцы першага каменя будынка гэтай школы.

ТЭТРАЛОГІЯ БЕЛАРУСКАГА ПРАЗАІКА

У 9—11 нумарах літаратурна-мастацкага і грамадска-палітычнага часопіса Саюза пісьменнікаў БССР «Полымя» за гэты год апублікаваны новы раман Уладзіміра Карпава «Сотая маладосць».

«Сотая маладосць» працягвае і абагульняе напісанае мною раней, — сказаў аўтар нашаму карэспандэнту. — У ёй працягваюць жыць героі маіх напярэдніх раманаў, але цяпер яны ўжо не дзеці, а зусім дарослыя людзі, што прынялі на свае плечы той цяжар адказнасці за сваю Радзіму, за ўсё чалавецтва, які са славай пранеслі іх бацькі. Цыклам раманаў, завершаным «Сотай маладосцю», я імкнуся ахапіць чвэрць стагоддзя жыцця Мінска і ўсёй нашай краіны, пачынаючы з 1941 года, з таго дня, калі першыя фашысцкія бомбы разарваліся на вуліцах майго любімага горада.

З якіх кніг складзецца цыкл?

Гэта — раманы, што прынеслі аўтару вядомасць і ў сваёй рэспубліцы, і за яе межамі. Яны выдадзены ў Мінску, Маскве, Кіеве на беларускай мове і ў перакладах на рускую і украінскую. Уд. Карпаў размяшчае іх у такой паслядоўнасці.

Першай сваёй ластаўкай у вялікай прозе ён лічыць «Нямігі крывавага берагі». Змрочныя дні акупацыі Мінска, геральчныя подзвігі падпольшчыкаў непакорнага горада і беларускіх партызан, з якімі Мінскае падполле складала адну баявую сям'ю, барацьба ў мінскім гета — такі змест рамана. Далей ідзе «За годам год» — расказ аб тым, як у цяжкіх і складаных умовах аднаўлялі і будавалі нанова Мінск людзі, што яшчэ ўчора змагаліся за яго свабоду.

— Вайна — велізарнае выпрабаванне для людзей і гарадоў, — гаворыць пісьменнік. — Розніца

толькі ў тым, што гарады бессмяротныя. Як святыню, захоўваю я кніжачку, у якой запісаны гадзіны, аддадзеныя мною на аднаўленне роднага горада. Такія ж кніжачкі былі і ў маіх баявых сяброў, былых партызан і падпольшчыкаў. У вызваленым Мінску яны сталі дзяржаўнымі і партыйнымі дзеячамі, кіраўнікамі прадпрыемстваў, інжынерамі, рабочымі, служачымі.

Яны сталі героямі слоў кнігі, і за імі пісьменнік ідзе на аўтамабільны завод — адно з першых буйных прамысловых прадпрыемстваў пасляваеннага Мінска. Тут, на заводзе, чэрпае ён матэрыялы для рамана «Веснавыя ліўні».

Ёсць у Карпава яшчэ адзін, самы першы буйны прызачны твор — аповесць «Без нейтральнай паласы». Гэта — фундамент раманаў, у якія уклаў сваю душу пісьменнік.

— Вялікая Айчынная вайна, — расказвае ён, — зрабіла мяне пісьменнікам. Ёй я абавязаны і тым, што ўсім сэрцам прывязаўся да Мінска і не ўяўляю без гэтага горада, галоўнага героя маіх кніг, ні свайго жыцця, ні творчасці. Здарылася так, што напярэдадні вайны я — сельскі настаўнік з Віцебшчыны — прыехаў у Мінск здаваць экзэртнае экзамены за курс педагогічнага інстытута. Апошні экзамен быў прыняты ў нас 23 чэрвеня 1941 года. А ўжо на наступны дзень Мінск палаў. З вялікай цяжкасцю, у апошнім поездзе, якому удалося дабрацца да Магілёва, я выехаў з Мінска. Так у маю свядомасць на ўсё жыццё ўвайшлі Мінск, ахоплены пажарамі, і фашысцкія бамбардзіроўшчыкі ў яго небе.

У пачатку верасня 1942 года Уладзімір Карпаў у складзе спецыяльнай групы сувязных-разведчыкаў Мінскага падпольнага абкома Кампартыі Бела-

русі перайшоў лінію фронту і апынуўся на тэрыторыі, захопленай ворагам. Зрабіўшы ўсё, што яму было даручана, ён вярнуўся на Вялікую зямлю са справаздачай і для падрыхтоўкі да новых рэйдаў па тылах ворага. 5 снежня Карпаў зноў накіраваўся ў Беларусь. Канечным пунктам яго небяспечнага маршруту на гэты раз быў Мінск. У лютым 1943 года Карпаў зноў з'явіўся на яго вуліцах.

— І адразу ж лёс звёў мяне з цудоўнымі людзьмі, гарачымі патрыётамі Радзімы, — гаворыць Уд. Карпаў. — У пастаянных зносінах з імі я перажыў у гэтым горадзе высокую ўзлётку душы. Тут праліў кроў за Радзіму, не аднойчы глядзеў смерці ў вочы, губляў назаўсёды дарагіх сяброў, набываў новых. Пазней, калі я стаў пісьменнікам, яны, жывыя і мёртвыя, з'явіліся на старонках маіх кніг.

Вясной 1943 года, прыляцеўшы на Вялікую зямлю, ён атрымаў магчымасць пабываць на Урале, сустрэцца з сям'ёй, якая жыла там у эвакуацыі. Але заўсёды ён з нецярпеннем чакаў вяртання ў Мінск, у горад, дзе не спыняўся бой з захопнікамі. І вось, нарэшце, доўгачаканы дзень! Цяпер Карпаў пасля кароткай разлукі ўступіў у Мінск не тайна, а разам з воінамі Савецкай Арміі — вызваліцелямі беларускай сталіцы.

Хутка раман «Сотая маладосць» выйдзе асобнай кнігай. Ён ужо цікавяцца перакладчыкі і ў Маскве, і ў Кіеве. Тым часам Уладзімір Барысавіч рыхтуе тры першыя свае раманы да выпуску разам з «Сотай маладосцю» тэтралогіяй, гэта значыць чатырма тамамі, якія аб'яднаны агульнай задумай. Ён гаворыць, што многія старонкі будучы напісаны занава — так патрабуе час, які ўзбагаціў пісьменніка большым веданнем і больш глыбокім асэнсаваннем падзей і фактаў, пакладзеных у тры першыя кнігі.

А. ЭВЕНТАУ.

ВОЗЛЕ большого красивого дома стояли на коленях, сидели на корточках люди со знаком «ОСТ» на груди. Они ремонтировали выложенный мелкими камнями тротуар — вынимали стертые камни, забивали деревянными молотками новые.

Молодой парень, забывая голубой камень, сказал соседу:

— Никогда не думал, что буду ползать на коленях около нашего посольства.

Сосед равнодушно ответил: — Было, да сплыло наше посольство. Тут теперь какая-то ихняя контора...

— Это советское посольство? — спросил Власов.

— Бывшее, — ответил парень, удивленно посмотрев на высокого человека в больших очках, хорошо говорящего по-русски. — Вы что, не знали?

— Не знал. Я в Берлине впервые.

— Мы тоже, — объявил парень, стуча молотком. — Вы русский?

— Да.

— Из белогвардейцев?

— Нет...

— Табакком не богаты? — спросил человек средних лет.

— К сожалению, нет.

— Кто же вы? — настойчиво добивался парень.

— Тут только белые свободно гуляют. Если вы не белаяк...

— Я генерал Власов.

Подождал человек с молотком в руках.

— Уходи! Уходи, пока цел...

Власов торопливо шагнул с тротуара на широкую аллею. Кто-то громко сказал:

— Чего ему тут, сволочи, надо?

Власов зашагал быстрее. Сильный удар в спину заставил его обернуться. Второй камень угодил в руку. И обрушился каменный град. Власов побежал, споткнулся о металлическую решетку и растянулся во всю длину. С другой стороны улицы от министерства культуры бежали полицейские.

От здания бывшего советского посольства доносились крики, брань — там дрались...

Все издевки, которые были в запасе у Штрикфельда, выплеснулись на Власова полной мерой.

— Запомните раз и навсегда: как можно дальше от ваших дорогих соотечественников, особенно от тех, кто работает под охраной. Полюбуйтесь на себя, господин генерал! Завтра ехать в Хаммельбургский офицерский лагерь, искать сотрудников, формировать комитет, а у вас, извините, на физиономии следы дружеской встречи. Скажите спасибо, что глаза не вышибли.

Выложив все, Штрикфельд сменил гнев на милость.

— Ладно, пошли ужинать.

Утром в день отъезда Штрикфельд привел в номер шатена среднего роста, худощавого, с небольшими усиками.

— Разрешите представить вам, Андрей Андреевич, господина Закутного.

— Очень приятно, — облизывая губы, сказал Закутный. — Давно желал вас видеть.

Закутный снял очки, поглядывая на Власова хитрыми глазами.

— Про ваши намерения образовать «Русский комитет» мне сообщили в вилете.

— Извините, Дмитрий Ефимович, что это такое?

— Винета? Это отдел при восточном министерстве, вроде редакции: готовят листовки, плакаты, воззвания для населения освобожденных от Советов районов. Кое-что идет для русских, прибывших в Германию на работу. Есть особая редакция материалов для лагерей военнопленных.

— Вы там работаете?

— Да.

— Извините, Дмитрий Ефимович, что это такое?

— Винета? Это отдел при восточном министерстве, вроде редакции: готовят листовки, плакаты, воззвания для населения освобожденных от Советов районов. Кое-что идет для русских, прибывших в Германию на работу. Есть особая редакция материалов для лагерей военнопленных.

— Вы там работаете?

— Да.

— Извините, Дмитрий Ефимович, что это такое?

— Винета? Это отдел при восточном министерстве, вроде редакции: готовят листовки, плакаты, воззвания для населения освобожденных от Советов районов. Кое-что идет для русских, прибывших в Германию на работу. Есть особая редакция материалов для лагерей военнопленных.

— Вы там работаете?

— Да.

— Извините, Дмитрий Ефимович, что это такое?

— Винета? Это отдел при восточном министерстве, вроде редакции: готовят листовки, плакаты, воззвания для населения освобожденных от Советов районов. Кое-что идет для русских, прибывших в Германию на работу. Есть особая редакция материалов для лагерей военнопленных.

— Вы там работаете?

— Да.

— Извините, Дмитрий Ефимович, что это такое?

— Винета? Это отдел при восточном министерстве, вроде редакции: готовят листовки, плакаты, воззвания для населения освобожденных от Советов районов. Кое-что идет для русских, прибывших в Германию на работу. Есть особая редакция материалов для лагерей военнопленных.

— Мало-помалу, — уклонился от прямого ответа Закутный.

Власов подумал: «А ты, Дмитрий Ефимович, хорош гусь! Привык к здешним порядкам. «Освобожденных от Советов районов...» Насобачился ловко!

— Мы с вами ранее, к сожалению, не встречались. Хотел бы знать вашу должность в Красной Армии.

— Вы имеете в виду последнюю? Командовал двадцать первым корпусом... Что еще вас интересует?

— Когда в плен попали?

Закутный удивленно поднял брови. Его узенький лобик превратился в щелочку между лохматыми бровями и

начавшим седеть ежиком.

— Не понимаю вашего вопроса... Я не попал в плен, как вы изволили сказать, а добровольно перешел на сторону Великой Германии...

— Извините.

— Вот так-с. А теперь разрешите вернуться к нашей первоначальной теме — о ваших намерениях образовать «Русский комитет». Я всемерно одобряю... Если, конечно, не побрезгуете. Я, как и вы, в России поторопился в Коммунистическую партию вступить, теперь, понятно, вышел. Так вот, если мое пребывание в партии помехой для вас не будет, рассчитывайте на мое беспременное участие в вашем комитете...

Глазки Закутного блеснули злостью.

— Не знаю, как вам, Андрей Андреевич, а мне лично эта партия всю жизнь испортила, и пришло время за все обиды отплатить.

— Я рад, Дмитрий Ефимович, что нашел в вашем лице единомышленника...

— Спасибо, Андрей Андреевич... Герр Штрикфельд мне сказал, что вы едете в лагерь, в Хаммельбург. Там, я надеюсь, нужных людей тоже обнаружите.

— Кого можете назвать?

— У меня все на заметку взяты. Командующий 12-й армией генерал-лейтенант Понеделин, командир 8-го корпуса генерал-майор Снегов, Малышкин Василий Федорович...

— Начальник штаба 19-й армии?

— Он самый... Есть еще Трухин Федор Иванович. Благочестивый Иван Алексеевич. Этих уговаривать не придется... Должен предупредить, господин Малышкин умом не блещет, болтлив чрезмерно. Еще есть Жиленков Георгий Николаевич, молодой, лет тридцати, генерал-лейтенант.

— Не слышал...

Закутный усмехнулся: — И не могли... Он в райкоме работал. Звание перед самой войной получил — бригадного комиссара, а величает себя генерал-лейтенантом. Это, доложу я вам, прохвост, прохиндей, но не глуп и у немцев в чести...

ПОДИ РАЗБЕРИСЬ, КТО Я...

Даже всезнающий Закутный не знал, что Георгий Жиленков в это время находился уже не в лагере, а вместе со штабс-ротмистром Далькеном, редактором «Дашварце кор», ездил по Укра-

ине, выступал с речами, писал листовки, а самое главное, отбирал в лагерях военнопленных тех, у кого «серьезные счета с Советской властью». Сам Закутный, ставший несколько месяцев назад секретным сотрудником шестого отдела главного управления имперской безопасности, не знал, что Жиленков был послан на Украину этим же шестым отделом.

Из Львова, где Жиленкову удалось завербовать для школы диверсантов одиннадцать человек, он перебрался в Оршу, познакомился там с изменившим родине полковником Владимиром Боярским и вместе с ним в сопровождении Далькена прибыл в

Осинторф. Тут в «остлегионе» Жиленкова ожидали неприятности. Первым на вербовку он наметил рядового Григория Солдатенкова, про которого предварительно узнал все, что полагалось знать в таких случаях: год и место рождения, социальное происхождение, где работал до войны, как ведет себя в лагере, с кем дружит, как относится к Великой Германии. Все сведения о Солдатенкове были самые наилучшие: родился в 1919 году в глухой деревеньке Вятской губернии, в годы нэпа отец был торговцем, затем был раскулачен, в комсомоле не состоял, до армии успел отсидеть в тюрьме за хулиганство, в лагере ведет себя отменно, дисциплинирован, услужлив, — сам напросился в вестовые к немцу-командиру — короче, «кадр кондиционный», как любил говорить Жиленков.

Далькен, любивший просыпаться рано, приказал Жиленкову вызвать Солдатенкова первым, к шести утра. Жиленков и Боярский, чертыхнув трудолюбивого немца, просидели за пивом до двух ночи, а в четыре их разбудили выстрелы, свирепый лай огромных овчарок, крики. Легион взбунтовался, перебил командиров-немцев. Восставшие легионеры дрались упорно, уложили больше полусотни эсэсовцев. Разоружить легион удалось только к вечеру, да и то с помощью двух батальонов СС, срочно переброшенных из Орши. Командир роты Семен Горохов, прозванный легионерами, как выяснилось на следствии, Стрихнином и обнаруженный эсэсовцами в погреб, куда он успел спрятаться от восставших, на допросе показал, что руководителями восстания являлись рядовые Василий Гурьянов, Николай Бондарев и Григорий Солдатенков. Гурьянова и Бондарева нашли среди убитых, а Солдатенкова живым, ни мертвым обнаружить не удалось. Его вместе с тремя легионерами на второй день поймали в Богусшевске и привезли в Осинторф.

Далькен, злой, как черт, с рукой на перевязи потащил Жиленкова и Боярского на допрос «главаря». По пути к бараку, где держали пойманных легионеров, Далькен весь запал желчи выплеснул на Жиленкова.

— А вы хотели этого бандита отобрать в школу диверсантов!

— Но мне сказали... — пы-

тался оправдаться Жиленков. — Мне тоже говорили, что вы умный человек...

В заросшем, бородатом, окровавленном Солдатенкове Жиленков узнал капитана Смирнова, с которым последний раз виделся в октябре 1941 года в лесу, неподалеку от районного центра Смоленской области Семлево.

В то время Жиленков являлся бригадным комиссаром и занимал должность члена Военного совета 32-й армии. Положение этой армии в октябре 1941 года было тяжелое — вместе с другими армиями — 16-й, 19-й, 20-й и 24-й она находилась в окружении в районе Вязьмы.

Арк. ВАСИЛЬЕВ

9 октября Жиленков, политрук Веселовский, секретарь Военного совета политрук Минаев, работник штаба майор Коровин и капитан Смирнов с небольшой группой красноармейцев были отрезаны от остальных работников штаба и отнесены в лес. Посовещавшись, решили отойти в направлении районного центра Семлево.

Первыми пошли Коровин и Минаев, за ними потянулись красноармейцы.

Веселовский увидел, как отставший Жиленков рвал какие-то бумажки.

— Пошли, товарищ комиссар!

— Идите, я догоню, — ответил Жиленков. Он зло посмотрел на Веселовского и крикнул: — Ну, что вы стоите? Я вам сказал — идите!

Веселовский отошел на несколько шагов и обернулся — Жиленков натягивал мятую красноармейскую гимнастерку, которую он достал из вещевого мешка. Потом он переменил бьюки, вместо фуражки, брошенной в кусты можжевельника, надел пилотку без звездочки. Веселовский с удивлением, даже с ужасом смотрел, как член Военного совета облачился в стеганку, которую тоже вытащил из своего, казалось, бездонного вещевого мешка.

«Он все раньше приготовил, — мелькнула у Веселовского мысль. — Запасливый товарищ комиссар!...»

А Жиленков уже зашагал в противоположную сторону.

«Куда же он?» — подумал Веселовский. Хотел окликнуть Жиленкова, но тот уже возвращался.

Веселовский облебенно вздохнул. Но то, что он увидел, снова его насторожило: Жиленков торопливо, оглядываясь, собрал брошенные им, успевшие намочить куски бумажек, разгреб мох, спрятал бумажки и потоптался над ними. Потом, вскинув тощий вещевой мешок, быстро зашагал прочь.

К Веселовскому подошел рядовой Сычев.

— Товарищ Коровин беспокоится, что вы отстали...

— Тише, Сычев, тише...

Веселовский подошел туда, где только что топтался Жиленков, поднял грязные клочки документов, среди них заметно выделялись кусочки переплета партийного билета, остатки фотокарточки...

— Понятно. Пошли, Сычев! Он далеко не уйдет...

Они нагнали Жиленкова на опушке леса. Он стоял, прижавшись к толстой сосне.

Жиленков испуганно обернулся. От его грязного сапога

отскочила и жирно плюхнулась на мокрые черные листья большая лягушка.

Жиленков опустил руку в карман.

— Зачем вы партийный билет порвали? — строго спросил Веселовский. И забыв, что он сейчас не на заседании бюро райкома, где ему часто приходилось бывать в мирные дни, а во фронтовом лесу, вежливым «райкомовским» тоном, к которому привык, добавил: — Может, вы объясните?

Жиленков побелел, его красивое лицо искажилось.

— Как ты разговариваешь?! Я старший по званию...

— Вы сейчас без всякого звания. Я спрашиваю вас как член партии...

— Какой же он партийный, — произнес Сычев, — он сволочь...

Грохнул выстрел. Первым упал Сычев, за ним Веселовский. В последнее мгновение он увидел — Жиленков стоял на коленях перед немецким солдатом, подняв руки вверх...

— Я рядовой...

— Фамилия?

— Максимов.

— Звать?

— Иван...

Фельдфебель Гекманн победоносно посмотрел на рядового Келлера, доставившего военнопленного.

— Я говорил, что у русских Иванов больше, чем у робьев...

— Коммунист?

— Никак нет... Даже в комсомоле не был...

— Это почему? — подозрительно спросил Гекманн. — У русских все обязаны быть комсомольцами.

— Я дворянин... Я фон... Меня не принимали...

Только это в словах Жиленкова и было правдой — он был действительно из дворян, хотя никогда — ни при вступлении в комсомол в Воронеже, ни при вступлении в партию, ни в других случаях он никогда не писал о своем дворянстве.

Это всегда его мучило, страшило. Он боялся, что когда-нибудь узнают его настоящее прошлое, накажут, не дай бог, исключат из партии за ложь, уволят. Особенно он волновался в дни районных партийных конференций — там всегда создавались мандатные комиссии, в них, как правило, выбирали старых коммунистов, людей строгих и, как казалось Жиленкову, не в меру придирчивых. «Что им стоит? Возмут да и проверят», — тоскливо думал Жиленков.

Можно было, конечно, отказываться от выдвижения на конференции, заявлять самоотвод, но он и этого боялся: «С чего бы это Жиленков все отказывается? Видно, что-то у него не чисто?...»

Кроме этого, отказ от участия в конференции лишил бы возможности выступать на них с речами, ставил в тень, мешал бы карьере, а Жиленков карьеристом был с ранних лет. Он считал себя умнее многих, во всяком случае, в своем районе он считал всех менее способными, чем он. Ему нравилось заседать в парткоме завода, на бюро райкома, он умел находить и подсказывать правильные решения, но больше всего он любил участвовать в решении человеческих судеб — в назначениях, перемещениях, персональных делах.

Он был первоклассный актер, никогда не забывавший о своей главной роли — принципиального, внимательного ко всем и ко всему человека.

Когда обстановка требовала быть строгим, он хмурился, надо было быть добродушным — расплывался в сердечной, чуть снисходительной улыбке, а если полагалось веселиться — смеялся громко, искренне.

Он так привык к своей роли, что даже оставаясь один, не позволял себе хотя бы на секунду ослабить мускулы, распушить нервы — все время был бдителен к самому себе.

— (Продолжение следует).

Трыя арфістак Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

Фота І. СІДАРЭНКІ.

ВЕНЕЦЫЯНЦЫ ВЫВУЧАЮЦЬ РУСКУЮ МОВУ

У дзвюх прасторных аўдыторыях уздоўж сцен стаяць высокія стэлажы. На іх шмат кніг. Тут сабраны творы Пушкіна, Бацюшкава, Лермантава, Гогаля, Тургенева, Дастаеўскага, Чэхава, Горкага, Шолахава. На адной з паліц—ленінскі зборнік «Аб літаратуры і мастацтве».

— Не здзіўляйся, — заўважае бібліятэкар Ціна Рацола. — У нашым універсітэце сапраўды шмат літаратуры на рускай мове. Больш за сем тысяч тамоў. У нас добрыя сувязі з бібліятэкамі Масквы і Ленінграда, адкуль мы рэгулярна атрымліваем новыя выданні.

Ва ўніверсітэце ў Венецыі на двух факультэтах — эканамічным і замежных моў — вучыцца шэсць тысяч студэнтаў.

— У апошнія гады, — расказвае выкладчык універсітэта Серджо Леоне, — маладыя венецыянцы пасля сярэдняй школы ўсё больш паступаюць на аддзяленне рускай мовы. У Італіі прыкметна расце цікавасць да жыцця і культуры народаў Саветаў Саюза. Гэтаму садзейнічаюць і добрыя адносіны, што ўстанавіліся паміж дзвюма краінамі.

Серджо Леоне — сам выхаванец кафедры рускай мовы Венецыянскага ўніверсітэта. Пасля заканчэння чатырохгадовага курса ён быў накіраваны на ўдасканаленне сваіх ведаў у Ленінградскі ўніверсітэт, дзе вучыўся сем месяцаў на філагічным факультэце. Леоне пераклаў і апублікаваў рад

твораў Ю. Алёшы, Ю. Тынява і В. Шклоўскага, а зараз займаецца вывучэннем творчасці С. Ясеніна.

У цяперашні час на ўсіх чатырох курсах Венецыянскага ўніверсітэта рускую мову вывучаюць 250 юнакоў і дзяўчат. Многія з іх ужо добра гавораць па-руску. Так, студэнт Клаудзіо Мота ў летні перыяд працуе перакладчыкам з турыстамі і рознымі дэлегацыямі, якія прыязджаюць у Венецыю з СССР.

— Мне, можна сказаць, вельмі пашанцавала, — усміхаецца Клаудзіо Мота. — Я два гады вучыўся рускай мове ў Маскве, куды быў накіраваны па абмену студэнтамі паміж савецкім і італьянскім ўніверсітэтамі. Жыццё ў Маскве, дзе я знайшоў шмат сяброў, умацавала ў мяне веру ў правільнасці выбранага шляху — стаць русістам. Пасля сканчэння ўніверсітэта хачу займацца савецкай літаратурай.

Кафедру рускай мовы Венецыянскага ўніверсітэта ўзначальвае прафесар Серджо Малінары. Апрача выкладання, ён займаецца перакладамі твораў І. Ганчарова, М. Ляскова, І. Эрэнбурга і маладога савецкага празаіка Ю. Казакова.

У час гутаркі студэнты распытвалі аб Маскве, Ленінградзе, аб навінках савецкай літаратуры, абмяркоўвалі магчымасці паляпшэння сістэмы падрыхтоўкі спецыялістаў-русістаў.

Д. СЦЯПАНЧАНКА.

КАБ СЭРЦАМ АДЧУЦЬ...

Здаецца, яшчэ зусім нядаўна была тая снежаньская марозная раніца. Каля дома, дзе жыў народны пясняр, сабраліся дзяржаўныя кіраўнікі, партыйныя і грамадскія дзеячы, пісьменнікі, рабочыя і студэнты. Сказаны цёплыя, прачулыя словы, і прысутныя з хваляваннем пераступаюць парог Літаратурнага музея Якуба Коласа. Праходзячы з аднаго пакоя ў другі, яны ўважліва аглядаюць экспанаты, якія раскрываюць слаўны шлях вялікага пісьменніка і мудрага чалавека. Кожны экспанат — жывы факт, яркі момант з яго жыцця і творчасці. Перад вачыма паўстае велічны вобраз незабыўнага Якуба Коласа. З замраннем сэрца ўваходзяць людзі ў рабочы кабінет, дзе ўсё захавана ў такім выглядзе, як і пры жыцці гаспадара. Тут ён нястомна працаваў над сваімі апошнімі творами. Адзін з іх, паэма «На шляхах волі», застаўся незаканчаным...

Прайшло дзесяць гадоў з таго часу, як створаны па рашэнню ўрада Беларускай ССР Літаратурны музей Якуба Коласа гасцінна расчынуў свае дзверы. Тысячы людзей пабывалі ў гэтым памятным доме.

«Перад такім чалавекам міжволі хочацца схіліць галаву і ад усяго сэрца падзякаваць яму за тое, што ён зрабіў для нас і для будучых пакаленняў», — так выказаў сваё ўражанне пасля азнамлення з музейем вучоны з Рязані Усевалад Антонаў.

«Мы ведаем і паважаем вялікага беларускага пісьменніка Якуба Коласа, — гавораць мангольскія літаратары. — Ён паказаў нам выдатны прыклад барацьбы за свабоду».

«Мы — студэнты падры-

хтоўчага факультэта Беларускага ўніверсітэта імя Леніна, што прыехалі да вас вучыцца з В'етнама, хацелі пабываць у гэтым музеі, каб больш даведацца пра вялікага паэта. Сёння наша мара збылася. Мы ўбачылі многа твораў, цікавых матэрыялаў аб яго слаўным жыцці. Захапляемся ўсім тым, што зрабіў для свайго народа яго вялікі сын Якуб Колас!»

Адусюль прыязджаюць людзі на Стаўбцоўшчыну (Мінская вобл.), каб агледзець тутэйшыя мясціны. Там, на радзіме Якуба Коласа, у вёсцы Мікалаеўшчына, з 1967 года працуе філіял музея. Матэрыялы яго шырока знаёмыя наведвальнікаў з маленствам пясняра, з яго юнацкімі гадамі, з першымі крокамі на літаратурнай ніве. Філіял музея — гэта яшчэ адзін памятник коласаўскаму куток, самабытны і непаўторны.

Літаратурная спадчына Якуба Коласа — багацейшы скарб беларусаў. Захаваць яго, даследаваць, зрабіць здабыткам мас — гэтую пачэсную, штодзённую місію ў першую чаргу выконваюць супрацоўнікі музея. Усю навукова-даследчую дзейнасць калектыву ўзначальвае дырэктар музея сын Якуба Коласа Даніла Міцкевіч. Бадай, адзіны чалавек, які так глыбока і дэтальна ведае жыццё народнага паэта, ён аказвае неацэнную паслугу даследчыкам творчасці Якуба Коласа.

З яго дапамогай падрыхтаваны багатыя і дакладныя каментары да 12-томнага выдання твораў пісьменніка, так неабходныя для разумення творчай гісторыі трылогіі «На ростанях», паэм «Новая зямля», «Сымон-музыка», расшыфраваны факты з летапісу пясняра ў яго дзённіках і пісьмах...

Ва ўсёй дзейнасці музея першаступеннае значэнне мае збіральніцкая работа. Любы факт, любая, здавалася б дробязь, звязаная з імем народнага паэта, жыва цікавіць супрацоўнікаў. Імі набыты шмат якія цікавыя рэчы. Гэта і рукапісы паэмы «Сымон-музыка», і фальклорныя запісы Коласа-семінарыста і Коласа-настаўніка, рукапісы вершаў і апавяданняў, пісьмы да сяброў і знаёмых. Знойдзены дарэвалюцыйныя і даваенныя здымкі паэта. Бібліятэчны фонд музея папоўніўся рэдкімі выданнямі твораў Якуба Коласа. На многіх — аўтографы паэта.

Музей прымае ўдзел ва ўсіх мерапрыемствах па ўшанаванню памяці пясняра Беларусі. Устанавленне мемарыяльных дошак (іх ужо налічваецца 14), прысваенне вуліцаў і ўстановаў імя паэта не толькі ў рэспубліцы, але і па-за яе межамі, выпуск розных сувеніраў (барэльефы, вазы, канверты, паштоўкі, маркі, нагрудныя значкі), арганізацыя музеяў і куткоў Якуба Коласа ў школах і клубах — гэтым заняты перш-наперш супрацоўнікі музея.

...Звыш трынаццаці гадоў прайшло з часу, як не стала пясняра. Ды жыў ён нябачна ў сваім доме, што сціпла прытуліўся ў зеляніне дрэў непадалёку ад Ленінскага праспекта, у двары Акадэміі навуў БССР. Не пуставаў домік пры жыцці самога гаспадара. Гасцінна сустракае наведвальнікаў ён і сёння.

Ідуць сюды людзі. Ідуць, каб сэрцам адчуць вялікую чалавечую прастату, жыццёвую мудрасць, бязмерную адданасць людзям пясняра Беларускай зямлі.

І. КУРБЕКА,

М. ПРАТАСЕВІЧ.

РЭХА ДАЛЁКАЙ МІНУЎШЧЫНЫ

Непадалёку ад Мінска ёсць старадаўняе мястэчка Заслаўе, якое было некалі цэнтрам Ізяслаўскага княства. Яго старажытны замак, крэпасны вал, гарадзішча даўно прыцягвалі вучоных, даследчыкаў, археолагаў. Цяпер навукова-рэстаўрацыйныя майстэрні Міністэрства культуры БССР аднаўляюць старажытны будынак, размешчаны ў цэнтры гарадзішча.

У скляпеннях замка, дзе, паводле паданняў, жыла сасланая сюды Рагнеда, знойдзены жалезныя кружкі, да якіх, як мяркуюць, прыязвалі ахвяры ў час катаванняў. Непадалёку ад будынка ў час раскопак знойдзены коп'і, манеты і іншыя прадметы далёкай мінуўшчыны.

Пасля рэстаўрацыі будынка ў ім размесціцца філіял Дзяржаўнага музея БССР.

ТУТ ПАДЫЙШОЎ КІНДЗЮЛІС...

(З ЛІТОўСКАГА ГУМАРУ)

— Якія жанчыны табе падабаюцца: балбатлівыя ці наадварот?

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— А ці бывае наадварот?

— У кабінет нашага начальніка можна ўвайсці калі захочаш. Нават не пастукаўшы.

— Не можа быць, — здзівіліся людзі.

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— Можа там цяпер ремонт.

— Сёння нап'ёмся да смерці, — гаварылі мужчыны на шляху ў рэстаран.

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— Пайшлі, я хачу памерці разам з вамі.

Студэнту, які прыбыў у калгас на практыку, далі каня і калёсы. Збіраючыся ехаць у поле, ён пачаў запрагаць каня задам наперад.

— Не так ты, сыноч, запрагаеш, — зазначыў конюх.

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— А адкуль вы ведаеце, у які бок ён паедзе?

Два старыя халасцякі ўспамінаюць сваё юнацтва.

— Жанчыны мяне на руках насілі! — хваліўся старэйшы па ўзросце.

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— Цяпер зразумела, чаму ты цяпер такі панашаны.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

СЦЯЖЫНКАМІ РОДНАГА КРАЮ

У адным з кінатэатраў Магілёва зварнуў увагу на фотавыстаўку інжынера аўтазавада імя Кірава Аляксандра Сідлерава. Фотаздымкі неяк па-свойму раскрывалі свет, перадавалі свежы подых вясны, ад іх вяла і разворанай баразной на полі, і водарам беларускіх пралесак. Адчувалася, што аўтар улюбёны ў свой край. Пасля на заводзе мне расказвалі:

— Увесь вольны час блукае па лесе, у полі. Побач з фотаапаратам — хлеб для птушак...

Аляксандр Сідлераў — неаднаразовы ўдзельнік рэспубліканскіх выставак мастацкай фатаграфіі, друкаваў свае здымкі ва ўсесаюзных і рэспубліканскіх часопісах і газетах. Два здымкі А. Сідлерава прапануем увазе нашых чытачоў.

В. ДУБІНКА.

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31,

6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.